ဖျိၩ့ရှိ ဖံၢဖှူ ဆၬချဲၩ့ဒိၩ့

Pwo Karen Elders' Sayings (Collection)

Last Update: 2 April, 2022

@ ကဘၣ့ ဗိၩ , လပီၩဒိၪ ဗိၩ
The ship is huge, the big wave is huge
(Person should behave as per his status)

@ ကိၪ့ဝ့ၪမၭ တဲၩ့ဘၪ
Only with the wisdom, able to plan

@ ကဲၪ့ ဘဲၢ ခွ့ၢ အဝိၭ
Crooked like a fishhook

@ ကျဲၩ့မံၢမၪ , မၩနၪ့ဝၭ ကၪ
Feign sleep is difficult to awake

@ ကူၬ့ဖျိးလၪံ , လၩ့ ဗိၪပါ
Too much decoration is ugly

@ ဘဲၢ လၩ့ထံၩဖါ ဘီၪ အမ့ၤယၢဝိၭ (ဘဲၢ ဒၪဆၬၪ့ယၢ ဘီၪ အဝိၭ)
As if falling down in front of the tiger
(as if facing with the tiger)

@ ချံၢထ့ဖၭ အပွ့ၩအၪ
Put the high price on the broken boat

@ ချံၭ စဲၪ့လၬခိၢ့ ပဖိၪ့နှ့အ့ၤ
Tortoise run on the land, we cannot catch

@ ချိ မံၢဆိၪ့ , အီၪဝံ အဆၪ
Ox sleep too much and starve of the food

@ ခိၣ်လီၤထီ လါနၢ့ အီၣ်လၢခ့ၣ်အဖၢ့လၤ
Though the mountain is high, it get under the feet

@ ခံၢ့ဖျ့ၤ ဒုၢ်နဲၣ် ဆၢ်တီၤ
Scales show the truth

@ ခ့ၤနီၣ် မၤဒၣ် အဒိၤ့
Spider build its own house

@ ချိၣ့မု ဖၢ့လၤ ချိၣ့ဖိၣ် မဲၣ်အ့ၤ
Under the banyan tree, small banyan do not sprout

@ ချဲၤဘၢၤ့ ဒၢၤ့နဲၣ့ ချဲၤ
A sieve is thicker than a winnowing fan

@ ဂံၣ့ဒိၣ် ချီၤ့ထီ
Big house, the high beam

@ ဂူ ဒၣ်လိၤဘၢ် အကျိၣ့
Snake see its own path

@ ဂူၢ်ဖိၢ့ အ့ၣ်တဲၤ့ မၤကၤနၢၤ့
Only after the abdomen is made (filled), able to work

@ ဂံၣ့ကဖျိၣ့ ဟုၢ်ကလး
One house, One farmland

@ ဟုၢ် ပျုၤ့မၢ် ဒံၣ့ ၥၣ
Only if the farm is clear, the sesame is ripe

@ ဗ့ၤအလး ဗ့ၤ , ကွၤအလး ကွၤ
Use the sword on the sword place, the axe on the axe place

@ ပၢၫ့ ထၢ့ လၢအထိ
Mushroom ripe at its time

@ ဆီၢ့ ဘဲါချံၢ , လ့ၤ ဘဲါဖျါ
Strong like bow, and go like arrow

@ ဆၢချဲၤ့အၢ ဘၢမၢ
Too much talk and mistake happen

@ (က)ဆၢ့ရှါ ယဲးလၤ့ဘၢ အမီၤ့
Old elephant steps on its own trunk

@ အ့ၢဆၢၢ့ထုၢ့လၢံ ဘၢဆၢၢ့နၤ့
If standing too much, must sit down

@ ဆၢဆၢၤ့ မၤပွံါ ယၢဖိၢအၢၢ
Rain make the small fish happy

@ ဆၢ့ဖါ အီၤ့အိၢမၢ ဆၢဖၤ့ လၤ့
Only if the cock crows, the light come

@ ထိၢထိၤ့ မံါနူ့ , ဆၢ့ မံါနူ့
The civet cat can sleep and the chicken can sleep
https://www.youtube.com/watch?v=_mMMNRqVLOk

@ ထ့ၬမီၤ့ထံ ဖိၬ အဖံါရှါအခဲၢ့
Yam (Kadat) root follow its grandmother-root

@ ထံၤ့ထိၤ့ထီါ , ဂူထီါ
Eel is long, snake is long

@ ထွံၣ် ယဲးဘံၣ် ထိၣ် အခ့ၣ်လး
The dog tread and erase the pig's footprint

@ ထွံၣ်လၢပအ့ၣ်လု မ့ၤဆၢၤ့ပၢၤ
The dog, that we raise, bark us

@ ထွံၣ်လၢပအဲၣ်ဂါ အ့ၣ်လဲာ့ ပမ့ၤ
The dog, that we kiss, lick our face

@ ထံါထ့ၣ် အ့ၣ်အီၣ် ထံါလ့ၤ အီၣ်
There is high tide and low tide

@ ထံါဖၢ့ၤ ဒုၣ်ခါ ပှဝၤ
Take the husband in the water

@ ဒူၤလါ ဝ့ၤ ဆၢနၢ့ၣ်ဗံၣ်
The fly encompass the smell rank

@ ဒၣ်နှါ ဂူါဂၤ အမ့ၤအ့ၣ်
Only seeing another person's eye rheum (eye booger)

@ ဒံၤ့နှ့ဘၣ် ဒံၤ့အဲၣ်ဒိၣ်
The more of the gain, the more of the want

@ ဒံၤ့ပကျဲၤ့ ဒံၤ့လၤ့လံၣ်
The more sharpening, the more wearing out

@ ဒံၤ့ထ့ၣ်ထီါ ဒံၤ့ဒၣ်ဆၢယဲၤ့
The more going up, the more seeing faraway

@ ဒံ့ၣ်ဘၣ်ကဖျိၤ့ ကဲၣ်ထ့ၣ် ဒိၣ်အ့ၤ
One sesame seed cannot become the oil.

@ ဒံၣ်ဒိၢ်ဖိ ဒံၣ်နီၣ်လ့ၤ်
The more the beating, the more hardening

@ နီ့ၤ်လဲ လါနၢ့် ထံၢ်ဆွံ
The pond is large-in-width but the water is shallow

@ နဲၣ်နဘိၣ်ဂီၤ် ယဲးမ့ၢ် လဂ့ၤ်
With the belief on your luck, don't step on the fire

@ နံၣ်ဘၢ့် အၢလၢ့် ကဲၢ်ထီ့ၢ် လၤ
More new days became the month

@ ပယံၣ်မၤ ပရိၣ်
Only if we agree, we united

@ ပနံၣ်ဆီ့ၣ် ပဘၢဂ့ၢ်
We laugh much and we will have to cry

@ ပနၢၤ့ထၢၤ့ ပအၢ့ဘၢသၢၤ့
Only if we persist, we have to eat the curry

@ ဒံၣ်ပိၤ ဒံၣ်ဆဲ့ၢ်
The bigger, the sourer

@ ဖိၢ်ဒံၣ်အၢ ဖါဒံၣ်အဲၢ်
The more child the father have, the more love he have

@ ဖီၣ်မ့ၤ် ဖီၣ်နၢ်
Out of the sight and hearing

@ ဖၢ်သူၣ်အ့ၣ် ဖၢ်ဝါအ့ၣ်
Not sure black and white

@ ပဒဲး စံၣ်ကစီၤ , ထွံၣ် လီၤကစီၤ
The hare run to one place, the dog pursue to one place

@ ပနာ်ပဖိၣ် ပမ့ၢ်ဘျိၣ်
We believe in child and we are blind

@ ပဖွံၣ်အါ ကူၢ်ဘၣ်အါ
The more we sow, the more we reap

@ ပှၤဒူးလၢထံ ပှၤသံလၢထံ
The man, who is daring in water, have to die in the water

@ ပဘိၣ်ဂ့ၤမၢ် ပသၢ်ထီ
Only if we do good deeds, we are in high spirit

@ ဘိၣ် အ့ၣ်ဒဲၤနၢ် ဘၣ်လၢချိၤ
The tiger is too daring and get trapped

@ ဘိၣ်ဖိး အခီၣ်လး လဲ
The big tiger's footprint is wide

@ ဘိၣ် ယၢ့သၢ်မၢ် ချိ ဖိၤဖျ့ၢ်
Only if the Tiger is kind, the Ox escape

@ မ့ၣ် အီၣ် ဖီးဃဲၤ , ဘၣ်ထဲး ဖီးဘံၤ
The fire eat away the dry reed, pinch the green reed

@ မံၤအီၣ် ဘံၤအီၣ်
Eating the ripe one and eating the green one

@ ယိထံၢ်မၤ ဒၣ်ကျၢၤ
Only will we look carefully, we will see clear

@ ပစူၣ် ဂဲၤမၤ ပနိၤ စီၣ်
Only if we shake the hand (put effort), our mouth is wet

@ ပဂၢ့ဝ့ၣ် ပအီၤဘၣ်နူ
We cry and we get the milk drink

@ ပဂၢ့အ့ၣ်နၤ ဘၣ်ထိးဒိၣ်
We cry too much and we get the beating

@ ပလ့ၤဆၢဂီၤ ပချူၤန့ ဆၢရှူၣ်
We go early and catch the shade

@ အ့ၣ်လမ့ဲဘၣ် ပလၤဒုၤ , ဖိၤပခဲၢ့အ့ၤ
Unless being our shadow, it don't follow us
@ ယၣ်ထ့ၤ ဘၣ်လၢ့ ခၢ့
The cut fish hit the cutting board

@ ဒံၣ့ဖိး လီၢ့လဂ့ၤ , ဝၣ်ဖိး လီၢ့လဂ့ၤ
Don't follow at the sound of wood cracking and bamboo cracking

@ ၒၤမဲၣ်ဝ့ၣ် , ဖိၢ့ ဆၢရှၣ့
Able to fear and escape from the danger

@ အလူ မူၤ , အဒံၣ် ဆဲၣ့
The sound is enjoyable, but the egg is sour

@ အꩻ ၥံႇၥၪ , ၶိူၼၪ ၾျလူ
Eat the fruit and listen the arrow sound

@ အꩻ မွႆးဘွႆး , အိဝ်း ထံၢၽံၪ
Eat the white rice and drink the clean water

@ အꩻနိၪ ၡိ , ၥိၢနိၪ ၡုံးၡိူႇ
Eating is done by the Ox, the sound is made by the Bell

@ ထံႆးဖါတၪ ဆၥ်ႇနုႆး
Slipped and then sat down

@ ထွႇဟကၥိꩻ , ဖွႇဟကၥိꩻ
Cut one place, hit another place

@ ဒံႆႇပၥၪမဲၪ ဒံႆႇမႆးတူႆး
The more we fear, the more threatened we are

@ ဒၪနၠၢအဆၪ ဒၪ ခဲႆႇခꩻအွႇ
Only seeing the food, not seeing the foot-noose trap

@ ထိႆႇခိၪ ဘံꩻမၪ ဂံꩻခိၪဘံꩻ
Only if the rafter is secure, the roof is safe

@ ဒၪ ယၪအၥံႇ , နွံလွိူ ယၪအမံႇ
See the fresh fish and throw away the cooked fish

@ မံၢယိဝ်းဖျူ လအꩻဘၪ ယၪဆွႇ
Foolish cat don't like the fried fish

@ ကထၢၣ့ထီၣ်သံ့ၣ် ခၢၤချံၤ ခၢ့ၣ်ခၢ့ၣ်
In time of climbing the tree, tighten the trouser (gird up the loin)

@ အ့ၣ်နမိထီၣ့ဖျဲၣ် , လ့ၤ ဖၢ့ၣ်ဘၢ်အလံၤ
Want to arrive fast, go the old road

@ ဒံၣ့ထံၢယိၤ ဒံၣ့ဘ့ၢမုထီၢ
The deeper the water, the higher the lotus flower

@ ကသုၣ့ထီ ကူၣ့မၢ် , ချီၣ့ သံ့ၣ်
Only in time of building the hut, cutting the wood

@ ပယိ အဖီၢ , ပသ့ၣ်ယၢ အမု
We look at the bud and we know the plant

@ စ့ၤ မုၤ လၢၤပှၢအၢ့ၣ် အစူၣ်ဖၢ့ၣ် အ့ၤ
Money is not happy in the hand of the bad man

@ မ့ၢ် မၤကဲ့ၣ်ထ့ၣ် ကျိၣ့
Sand became the island

@ ကျိၣ့ ဒဲ ဖီး ဒိၢ်နဲ့ၣ့လိၤသၢ် လါခီၢ
Island and the reed depend on each other side

@ ပလၤဒုၤ ဖိၤဒၣ် ပခဲ့ၢ
Our shadow follow our back

@ ချီမိနုၣ့ အဲၣ် အဖိၣ်သ့ၣ်အ့ၤ
The maiden cow don't love the child

@ ပဂူၫဆၢ ပၥ့ၪယၢလၤ့ပသၫ
Our abdomen hurt and we know ourselves

@ မိဖါအလၤဒုၤ ချံ့နဲ့ ၥံ့အလၤဒုၤ
The shade of the parent is colder than the shade of the tree

@ ဆၫဆၫ့အထိ ဒိၫထံၢ အ့ၪချူၫ
When there is rain, contain the water before it ends

@ ယၪလံၢအၪ ထံၢဆွံ
There are many fish and water is shallow

@ အ့ၪပယံၤဒံၫ မၢဆမံၫထံၢ ဝ့ၬလၤ့ဒံၫ
If we are still united, we can dry up the ocean water

@ ချဲၤ့လၥ့ၪဘၪ ကဲ့ထ့ ဆၫကီၪ
Cannot speak properly, become criticized

@ ဖိၪအသၫ ပိၤနဲ့ ဖါ လၤကဘံ့
The child is older than the father by one month

@ ခိၪနါ ဂ့ၤမၫ ထံၢခး ချံ့
Only be the leader good, the country is calm

@ ပဘုၫဘံ့ ဘုၫဘံ့ဒၪပၫၤ
We reap back what we sow

@ ခ့လၤ့လိၢ့ ကျူၫလ့နု့ , ဆၫချဲၤ့ဖျိး ကျူၫလ့နု့အ့ၬ
If the feet is fell down into hole, it can pull back,
if the words are too much, we cannot pull back

@ ပှဆၤဒဲးဘၣ် ပှမၤန့ၣ်ဒၣ်ပၤ
Commit the sin oneself and take oneself

@ ဆၤမံၤ့ယၤ အ့ၣ်လအၣ့ဘၣ ဖှံၣ်ခွံၤလ့ၢ လၤဖံၢ့ချၢ
Throwing the beef (that one cannot eat) into the ash

@ အံၤ့ထၣ့အဘွၢ ကိၢ်အကၠၣ ဆီၢ့မိၣ့လၤနံထၣ့ လမွဲဘၣ
Don't think that every time yawning with teeth is smiling

@ အၣ့ဃၤ ကိၣ့ဖၢ် , ဒၣန့ ဖၤ့ဘၣ်
Find, guess and get the way

@ ခဲးယုၤ့ယဲ ကိၢ်အဘျုး လမွဲဘၣ ထီၢ့ဘၤ့ဘၤ့
Glittering rock is everytime not the yellow gold

@ ယိ အဖံၢ် , ၥ့ၣယၢ အထံၢ်
Look for the skin and know the root

@ ဆၤပရၢၢ့ဂဲၤဖျူ ဒီၢန့ဆၤအလူ
The rumor is louder in the sound

@ ဘဲၢ ခူၢ် ကဲၣထၣ့ မၣ အဒိၢ်
As if the lizard become the crocodile

@ ကဲၣ ဘဲၢ ကျၢ် ယူၤန့ မ့ၤခိလီၣ့
Become as if the crow flies away the rice piece
(instead of the meat)

@ ကြၢ်, လကြၢ် ယိထံၢဝဲၤ
Pre-observe suitable or not

@ ကျိၢ့ဘၣ့ (ကျိၢ့ဝီၤ)ဒိၣ် , အထံၢအၣ်
The bigger the tree (mauk-makaw), the more fluid

@ ကျ့ၣ့ဘၣ့ ဖီၢတၢ် ဆၤဆၤ့ ဝဲၣ်
Yellow bean is ripe and rainy season is ended
ဆူးရစ်ပွင့်လျှင် မိုးကုန်သည်

@ ခိၤရှီးအ့ၤ ကွၤ့ဆလံၢ့
Able to avoid the incident, but become involved and afflicted
ဆောင်းပေါက်ကျဉ်း ထွက်နိုင်လျှက် အပေါက်ကျယ်တိုး

@ ခ့ၤခိၤဝၤ့လဲၤ့ လဘၣထဲၤ့
Roundabout whirling (to and fro) is not in place
ဟိုပတ်ဒီပတ် နေရာမကျ

@ ချၤ့အဘၢ် ဘဲၢ ဂူအဘိၢ်
Coil like a snake

@ အ့ၣပဝံၤချံၣ့ လူၣ ကဲၣထၣ့
Only if we twist the spindle reel, the thread is created
ဗိုင်းငင်မှ ချည်ဖြစ်လာသည်

@ ခ့ၢရှၤ အမ့ ဖျိၣ
Were-tiger tail is visible

@ ကျဲၤ့မံၢနၢ် မံၢန့နၢ်
(Too much) feign sleep cause (too much) sleeping

@ ထိၢ်မိပွါ မၤခါ ပခၣ့
The female hog break our leg

@ ဖိၢၥၢ ဒၢ စ့ၤရှး
The child see the silver coin

@ ပမိဒူၤအ့ၤ ပမိယူၤ
We don't dare, we want to fly

@ အဲၤ့ၥဲၣ်မုးဘံ နၢ့လုၤဘံၣ် လဖျ့ၢ်ဒံၣ် ဆၢဖယံၣ်
The hermit, who practice evenwhile being covered by the grass, is not out of the blame

@ ဘၢဆ့ၣ်ယၥၣ် မဖိၣ်ဖျါဒ့ၣ် (မၤဆၢယၥၣ် မဖိၣ်ဖျါဘၢဆ့ၣ်ထၤ)
His words hurt me like being hit by the arrow
သူ့ရဲ့စကားသည် မြှားစူးသလို
https://www.youtube.com/watch?v=zzXty8EE2q0

@ မီးၥၢ မၤဖိး မီးပၢ
The pestle of a rice mortar breaks the mortar
ဆုံမောင်းရဲ့ အသီးက မောင်းခွက်ကို ထိုးဖေါက်သည်
https://www.youtube.com/watch?v=Gib7j76gvus

@ ဝၢကဲၤ့ ထီးအလူၤနီၢ ကဲၢထ့ၤ ဖျါဒ့ၢအ့ၤ
Every bamboo strip cannot become the arrow
ဝါးခြမ်းတိုင်း မြှားမဖြစ်နိုင်။
https://www.youtube.com/watch?v=L2vfpspBy9Q

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~
~~~~~~~~~

၁. ခးနံၢဘံၢ့အဆၤ့ဆုၤ့ယဲၤ့
ဘၣ်ဘၢၡၢ့ လၢဆၢလ့ၤဆၢထဲၤ့
ဘၣ်ပှၢ်ထၢ့ ထီးဂၢ့ထိၢချိၤ့ချဲၤ့

၂. စူၢ လၤ့လိၢ့ , ထုၤလၢ့ စူၢန့

ခၢ့ လၤ့လိၢ့ , ထုၤလၢ့ ခၢ့န့

၃. ထုးဂ့ၤ လၢအဒံၢ, ၡုၤဂ့ၤ လၢအဖိၢ

၄. ထိၢအ့ၢဒူၤ စဲၢ့နှ ဖျါ

၅. ထိၣ်မိပ္ပ့ မၤခါ ဟ့

၆. ပမိၢ့ဆၢယီၢ , ပခီၤ့ဆၢကၢ

၇. ပအၢ့ပိၣ် လၤ့အွံၢ , ပမံၢပိၣ် လၤ့လၢၤ့

၈. ဖၢၤ့ဘၣ်အ့ၢမၢ ဘၢခ့ၣ်ခဲၢ့
အ့ၢဝ့ၢယၢဘိၣ်ကျုၢလၢ့ဆဲၢ့

၉. ယၢအဲၢ့ခ့ၢဖျု့ၣ်လၢ့လဘံၢ့
အၢ့ခ့ၢထဲၤ့ နးနံၢ့
ဆၢၢ့ထီဂ့ၤ လၢနခွံၤရှိၤ
လဆိၤဘၣ် လနှလၢၤ့ နးဆိၤ

၁၀. လချုၣ်အီၤ အူၢၡုၢ , လချုၣ်ချဲၤ့ ဆီၢ့မိၢ့

Excerpts from ဖံၢဖှူၢဆၤချဲးဒီး လံၤ/ဆၤး ခမံတံၢ
ဂြူဆၤဝံ(၆) ခးကိုၢ့ပိုၢ-ကိုးကိး **(2011)**

1 @ ပဒဲးလဒုး ရှိၤလပိၢ့
ပှလၤလမၤထံၤမၤဘိၢ်ဘၤ ပှဂူၢဂၤဒဲ အီၤဒၤအဆၤ လဂၤဖးနီၤ ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၤဘိၢ်လီၢ.

2 @ မ့ၤအၤ့ ဖီးအဖဲၢ့ ဘၤထဲး ဖီးအဝံၢ့
ထီးမဲ့မ့ၤအၤ့ဖီး အဖဲၢ့နီၤ, ဖီးအဝံၢ့လၤအကဲၤထၤ့ဖုၤလၤဖီးအဖဲၢ့လဖၤ အ့ၤအၤ့ထဲးဝ့ၢ ဒၤလီၢ. ဘဲၢနီၤအဝိၢ် ပှလၤအအီၤဖုၤဆိၢ့ဂိ ဘူၢ်ထံးဒဲ ပှလဖၤအ့ၤဘၤခိဘၤဂီၤနီၤ ဘၤထဲးဖုၤဝ့ၢဝ့ၤအကိုၤ့, ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၤဘိၢ်လီၢ.

3 @ ထံၤ့ထိၤ့ထီၢ ဂူထီၢ
ထံၤ့ထိၤ့မဲ့အထီၢယူၢ် လါနၢ့ဂ့ၤ ဂူနီၤ ထီၢနဲ့ၤ ထံၤ့ထိၤ့လီၢ. လၤဆၤဖံၢ်ထံၤဖံၢ်ဘိၢ်အဖၤ့ ပှလၤအဆၤ့လၤ့အဘၢ် လနၤ့ဘၤ နံၢခီၢလူၤနီၤ ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၤဘိၢ်လီၢ.

4 @ မုလဘီၤ့ ဘၤလဖျိၤ့
ဝံၤ့လထံၢ် လၤအဘၤအီၤလၤ အယၤနီၤ, အမုလခီၢမဲ့လထံၢ်ဖးဒဲ ဝံၤ့မုနီၤဆ့ မဲ့အကဲၤ ထၤ့ဝ့ၢ လၤဝံၤ့ဘၤအချံၢ လဖျိၤ့ဖးနီၤလီၢ. ဘဲၢနီၤအဝိၢ် ပှဖျိၤ့လဆၤံ လၤအအီၤလၤ့ဖၢ် ဖျိၤ့ရှိ, ဖျိၤ့ရှၤ့မဲ့ဂ့ၤ, ဖျိၤ့မုထၤ့ခိၤလီၤ့ခိၤဒဲ ဖျိၤ့မုနုဆၤလၤ့ဒၤလဖၤမဲ့ဂ့ၤ, မဲ့ဝ့ၢဒၤ ပှဖျိၤ့လ ဆၤံဖးအကိုၤ့ ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢဒၤ ဘဲၢနီၤလီၢ.

5 @ ဝံၢလယူ မၢ့လလၤ
ပှလၤအအီၤမၢ့အီၤဂဲၤအခၢ လဘၤခိးဘၤတၤဘၤ လၤထံၢဖိၤခးဆါ အနဲၤ့အပီၤ့ နးမံၤ့ နီၤ ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၤဘိၢ်လီၢ.

6 @ ကျၢ် အဲၤလၤ့ဒၤ အဒံၤ
ကျၢ်နီၤ လီၤ့အၤ့ ထိၤအဂူၢဂၤ အဒံၤအဖိၤလီၢ. အ့ၤမဲ့အနၢ့ဆါဒၤဝ့ၢ အဒံၤအဖိၤနီၤ, ထိၤအဂူၢဂၤလဖၤ ဂဲၢမၤဘူၢ်ဒၤလ့ၤ ဘၤအဘၢ်အ့ၤ. ဘဲၢနီၤအဝိၢ် ပှလၤအဒီၤ့ဘၤပီၤ့ အဘၢ်လဝ့ၤဘၤ အဲၤလၤ့ဒၤနုအဘၢ်နီၤ ဘၤဆၤချဲးဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၤဘိၢ်လီၢ.

7 @ တီၤတိ ကိၢ်လၤ အမံၤ
တီၤတိ ပှံၤအခါန့ၣ် ကိၢ်လၤထဲၤဒၣ် အမံၤလီၤ. ဘၣ်န့ၣ်အဃိ ပှၤလၢအဒၣ်လၤအသး, အီၣ်ကွၢ်ဒိၣ်အသး လၢကူၣ်ဂၤအဖၢ့ခိၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဆၢချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

8 @ ချံၢ် ခွၢ်လၤထဲၤ အဝံၢလၤ
ချံၢ်န့ၣ် ခွၢ်လၤထဲၤဒၣ် အဝံၢလၤလီၤ. ဘၣ်န့ၣ်အဃိ ပှၤလၢအအၣ်ဃၤဒၣ် အခိးဒၣ်ဝ့ၢဒဲ ကူၢ ဂၤအဂး လၢၢ်အှၢ်ဘၣ်ဝ့ၢ နးမံၤန့ၣ် ဘၣ်ဆၢချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

9 @ ရှါသံၣ်ရှါဝၣ်
သံၣ်သံၣ်ဝၣ်သံၣ် ထီးမွဲအရှါလၤံန့ၣ် ပဒိၤလၢ ဆၢၣ်ဘုၣ်ဆၢဒီး အဂးၣ်ၣ်လၤးအှၤ. လၢအၢၢ်ရှါ လၤံအကိုၤ အိၣ်လၤကျၢလၤဝ့ၢဒၣ်လီၤ. ဘၣ်န့ၣ်အဃိ ပှၢၢ်ရှါ လနုၤနုၤ လၢလခိၢ်နၣ် ဘၣ် ဒိၤမုတဝၢ့ ဒဲ ပှအဆၤံသံၣ်လၢခဲၢ့အဂး နးမံၤန့ၣ် ဘၣ်ဆၢချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

10 @ ပဂၢ့ၣ်ၣ် ပအီၤဘၣ်နူ
ဖိၣ်ဘၣ်ဆံၢ်လဂၤ လၢအဂၢ့ၣ်ၣ်န့ၣ် မိလဂၤယၢ့ၢ်အကိုၤ ဒုၢ်အီၤနူဝ့ၢဒၣ်လီၤ. ဘၣ်န့ၣ်အဃိ ပှလၢအဒိၢ်နဲၤအၢၢ်ၣ်, မၤလၤအဲၣ်အၢၢ်ၣ်, လူၣ်ချုၤၣ်လဖၣ်န့ၣ် ယံၢယါနူဘၣ် အခိး အတၤအကိုၤ ဘၣ်ဆၢချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်ဒိၢ်လီၤ.

11 @ ထိၢ်မိပွ့ မၤခါ ဟၢ့
ထိၢ်မိအပွ့န့ၣ် ယံၢယါလိၤဆၢဆိၣ်ဒဲ ကျူၢ်လ့ၤနူ ပှရှၤ အဂဲးဆိၣ်အကိုၤ ဘၣ်လဘျုးဘျုး ထီးဒၣ်လ့ၤ မၤခါဟၢ့န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်န့ၣ်အဃိ ပှလၢဆၢကိၣ်ဘၣ်ကိၣ်ၣ် လလၢ့လပွ့ၤ ပှလၢ(အပွ့ၤ)လအီၣ်ဘၣ်န့ၣ် မၤခိမၤဂိၤ ပှလၢအ(အပွ့ၤ)အီၣ်န့ၣ် ၣ်ဝ့ၢဒၣ်အကိုၤ ဘၣ်ဆၢ ချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်ဒိၢ်လီၤ.

12 @ ထိၢ်ထိၤ မံၢနူ ဆၢ့ မံၢနူ
ဆၢ့န့ၣ် အၣ်ယိၣ်ခဲၢ့ကံၢ် လၢထိၢ်ထိၤကအၣ်အကိုၤ မံၢဝ့ၢဒၣ် ဘုၣ်အှၤ. လါနၢ့ဂ့ၤ ထိၢ် ထိၤလၢအမွဲအဝ့ၢ အဒုၣ်အဒၤလဒုၤ မံၢမၢဝ့ၢန့ၣ်မၤ အဝ့ၢဆ့မံၢထဲၤဝ့ၢဒၣ်နူဝ့ၢလီၤ. ဘၣ် န့ၣ်အဃိ ပှနံၢခီၢလၢအၢၢ်လမုၤဘၣ်လိၤၢ်န့ၣ် ထီးမွဲအၢၢ်မုၤထဲၤလိၤၢ်လါခီၢန့ၣ် ဘၣ် ဆၢချူးဒီးလၤဝ့ၢ ဘၣ်န့ၣ်ဒိၢ်လီၤ.

13 @ ခူၣ် ထၢ့ဘၢမၤ ဝံ့
ဆၤလၤခူၣ်နီၢ ထၢ့ယံၢယါဝံ့လီး့ဒဲ ဝံ့အိးလၤအအီၢယံၢယါဝ့ၢနီၢ ထၢ့စဲ့လး့ဒဲနုၤလး့ စဲ့ထၢ့လါနၢ့ ကကၠၢကၠၢ ကဘျုး့ဘျုး့ ဝံ့လၤအထၢ့ယံၢယါဝ့ၢနီၢ ထၢ့စဲ့လဘၢလၤး့ ဘၢလီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၣ် ထီးမွဲပဖံၣ်ထံးဖံၣ်ဝိၣ် ပှၤလဂးဂးအှ့ၢဘၢမၢနီၢ ဘၢဆၤချဲး့ဒီး့လး့ ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်လီၤ.

14 @ ပကွ့းဆီ့ ပဂ့ၢ
ဖိၢဒံးဖိၢဘၢ လၤအကွ့းဆီ့လဖၢနီၢ ယံၢယါဘၢထံၣ်ဘၢနဲ့ၢဒဲ ဘၢဂ့ၢဝ့ၢအကိုး့ မိဖါဝံၢ လဖၢ အှ့ၢဝီ့ၢဝ့ၢဒၢလၤ ဆၤချဲး့ ဘဲၢနီၢအဝိၣ်လီၤ.

15 @ ဆၤဆၤး့ မးပွံၢထၢ့ ယၢထးဖိၢအဘၣ်
ဆၤလၤယၢဖးဖိၢနီၢ ဒၢဘၢဆၤဆၤး့လး့ပွံၢတၣ်, အဘၣ်ပွံၢဝ့ၢဒၢလီၤ. မွဲလါနၢ့ဂ့း မွဲဒၢ ဆၤဆၤး့ကကၠၢကဆါဖိၢအကိုး့, အဆၤဘၣ်ပွံၢနီၢ ကဲၢထၢ့ ဆၤဘၣ်အုၣ် လခီၤလီၤ. ဘဲၢ နီၢအဝိၣ် ဆၤချဲး့မုၤနါလၤအဒုၣ်ဘၣ်ပွံၢဆၤ လဆိလလးနီၢ ဘၢဆၤချဲး့ဒီး့လး့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢ လီၤ.

16 @ ထွံၢလ့းဘၢ ထိၣ်အလး
ထွံၢလၤအလ့းဘၢဝ့ၢ လၤထိၣ်ထွံထၤဆၤအလးနီၢ ဘၢဆၤဆီၢ့မိၢ့ဘၢမၢဝ့ၢဒၢလီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၣ် ပှၤလၤအလ့းမၢ, ချဲး့မၢဆၤ လၤပှမးမၢဆၤအလးနီၢ ဘၢဆၤချဲး့ဒီး့လး့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၣ်လီၤ.

17 @ ထွံၢဒဲမံၢယီး
ထွံၢဒဲမံၢယီးနီၢ အိၣ်လိၤဘၣ်အှ့ၤ. အှ့ၢဒၢခီး့လိၤဘၣ် ကကၠၢလါလါနီၢ အဲၢ့လိၤဘၣ်လိၤ ဘဲၢ နီၢအဝိၣ် ပှၤလၤဒၢလိၤဘၣ်လအိၣ်ဘၢ ဘၢထံၣ်ဘၢနဲ့ၢလိၤဘၣ်ဆီ့နီၢ ဘၢဆၤချဲး့ဒီး့လး့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢလီၤ.

18 @ ဘဲၢ ကျၣ် ဒၢ မှ့ၢခူၢ အဝိၣ်
ဆၤစံၣ်ဝ့ၢဒၢ ဆၤလၤကျၣ်နီၢ ဒၢဘၢမှ့ၢခူၢ ဘုၢ့အှ့ၤလီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၣ် ပှၤလၤအမှ့ၤလဲးဘၣ် ဂ့ၢ်ဝ့ၢ ဒဲဒၢဘၢဝ့ၢ လဘုၢ့ဘၢနီၢ ဘၢဆၤချဲး့ဒီး့လး့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢလီၤ.

19 @ ဘၣၥၢ်မဲၣ အနါ , ဘၣၥၢ်မဲၣ အနၢၤ့
ၦလဂၤလၢပဘၣၥၢ်မဲၣအနၢ့ဆါလဂၤ လကၢ်ဘၣ အဝ့ါဒၣ အထံၤအဝိၢ် လဖၣဆ့ ပ
ဘၣၥၢ်မဲၣနီၣ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်လီၢ.

20 @ ယစံၢ်လၤ့ယၥၢ် လၢကိၣ့ၥၣယူၢ်နီၣ ချဲၤဂဲါဆီးယၢၤဒံၢ်
ကိၣ့ၥၣနီၣ မွဲဆၢအဖျိၣ့အကိုၤ့ ချံးလၤ့အၥၢ်ယီါဝ့ါ နၢ်မၤလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၤ ထီးမွဲအဘၣ
ခီ့လၢချဲၤနီၣ မွဲလၢအဘၣထၤလၢချဲၤအခိၣဒၢၤ့အကိုၤ့ ချံးလၤ့အၥၢ်ၥ့ၣ နးစီၣ့အ့ၤ. ဘဲါနီၣ
အဝိၢ် ၦလၢအဒၣလၤ့အၥၢ်, စီၣဗိၤလၤ့အၥၢ်နီၣ ဘၣခီ့ယံၢ်ယါ ၦလၢအဘၢၤ့နဲၣ့အဝ့ါအ
ကိုၤ့ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်လီၢ.

21 @ ထံၢ်လ့ၤၥ့ၣ ယၣလ့ၤၥ့ၣ
ယၣနီၣ လၢထံၢ်ယွၤလၤ့ၥ့ၣဝ့ါအလးနီၣ အဝ့ါၥံၣလ့ၤဝ့ါဒၣၥ့ၣဆ့လီၢ. ဘဲါပစံၢ်ဆၢအဝိၢ်
လၢယၣအဂးနီၣ ထံၢ်အ့ၣရှၤ လါနၢ့ဂ့ၤ မၢ့ဝ့ါဒၣၥ့ၣအဆၢလီၢ.
ဘဲါနီၣအဝိၢ် ၦလဂၤဘၣလဂၤအဂးနီၣ ဘဲါအဆၢအဲၣဒိၢ်ဆိၢ့နွအဝိၢ်, အ့ၣလထီးလၢ့
ထၣ့ဘၢ်ဘၣ လါနၢ့ဂ့ၤ ဘဲါအအီၣဒဲလၢအဂးအဝိၢ် မၢ့ဝ့ါၥ့ၣအကိုၤ့ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့
ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်လီၢ.

22 @ ပ ဒဲၤလၤ့ ဖံၢ် ဆံၢ့လၢ့ဒိၢ် ပမ့ၤ
ဖံၢ်အဖျ့ၢ် ပအ့ၣဒဲၤလၤ့နီၣ ဆံၢ့လၢ့ဒိၢ်ထဲ့ ပမ့ၤလီၢ. ဘဲါနီၣအဝိၢ် ဘူၢ်ထံးအဆၢအၢၤ့
ဆၢၥၢ့ အ့ၣပဒုၢ်ဖျိၣနီၣ ဘၣမဲပမ့ၤၥ့ၣအကိုၤ့ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်လီၢ.

23 @ ဒဲၤခီါဒဲၤ
ၦလဆံၤဗးမွဲဂ့ၤ, ၦအဆၢကိၣ့ဆၢကဲ့လမံၤ့ဗးမွဲဂ့ၤနီၣ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်
လီၢ.

24 @ စူၣလၢအစီၣနီၣ ထီးဗဲါ့ထၤၥၣလဂ့ၤ
ၦလၢအကဲၣထ့ၣဝဲၤယူၢ် ပထံၤပဝိၢ်လဖၣနီၣ ထီးပမၤလၤ့ဖၢ်ပၥၢ်ဒဲ ဆၢအဲၣဆၢကွံၤ
လၤ့ရှၤလဂ့ၤ, ဘဲါဝိၢ်ကအီၣဒဲ ဆၢဖံၢ်ထံၤဖံၢ်ဝိၢ် လထံၣဗး အဂးနီၣ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့
ဝ့ါ ဘဲါနီၣဝိၢ်လီၢ.

25 @ ကျိၤအီၩ ဖီးအီၩ
ကျိၤအ့ၩအီၩနီၩ ဖီးအီၩဝ့ၫဒၩလီၫ. ဘဲၫပစံၬဆၧအဝိၬ ကျိၤဒဲဖီးနီၩ ဒိၬနဲၤ့လိအောၬလါခီၫ လီၫ. ဘဲၫနီၩအဝိၬ, ပှၡၤနီၩ လၧအလၤဒဲအလၤဒၩဝ့ၫနီၩ ဘၩဒိၬနဲၤ့လိဘၬအကိၤ့ ဘၩ ဆၧချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၫ ဘဲၫနီၩဝိၬလီၫ.

26 @ အၩ့မၡၢ့ မံၫယီၤ ခိၬ ယၩကၩ
အ့ၩပအၩ့မၡၢ့ မံၫယီၤ ခိၬယၩကၩနီၩ ကအၩ့ခွံယၩကၩနီၩ တၡါလ့လီၫ. ဘဲၫနီၩအဝိၬ အ့ၩပအၩ့မၡၢ့ဘၩမၩဒဲနဲၤဘၩ ပှၡၤလဂၤ လၧပဆၧဖံၬဆၧမၤ လၧအလူဒိၩဗွ့ၤဒိၩနီၩ ကမၤ လၤ့မါဒဲ ကမၤဆိၢ့ခွံ ပ ဆၧလူဒိၩဗွ့ၤဒိၩသံၩလဖၩအကိၤ့ ဘၩဆၧချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၫ ဘဲၫ နီၩဝိၬလီၫ.

27 @ ပနဲၤပဗီး ပမ့ဘျီၩလခီၫ, ပနဲၤပဖိၩ ပမ့ဘျီၩနံၫခီၫ
ပဗီးနီၩ အ့ၩကိၩ့အၡၤ့ပၡၤဒဲ စဲ့ထ့နူ ပကျိၩပစ့ၤနီၩ ကလူဒၩ ဖိၬဖၢ့ လီၫ. အ့ၩမွဲ ပဖိၩ လတီၤလလီၤ့ဘၩလၧပၡၤ ဒဲပဂံၩ့ပဗၢ့အဖၢ့ခိၩနီၩ ကလူထူၬဆံၢ့ဘၤ့အကိၤ့ ဘၩဆၧချဲၤ့ ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၫဒၩ ဘဲၫနီၩဝိၬလီၫ.

~~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~~ ~~~~~~

ဆၧယံၤဆၧရှိၤ့ အဂဲး

1 @ စူၩလခီၫ ပဒဲၤလဝီၫ
ပစူၩလခီၫနီၩ ပဒဲၤဝီၫအ့. အ့ၩပဒဲၤပစူၩနံၫခီၫမ. အလူကဝီၫလီၫ. ဘဲၫနီၩအဝိၬ ဆၧဖံၬ ဆၧမၤ လၧပကြၢံၬမၤ လၧပထံၤဝိၬနီၩ ပမၤလဂၤဗၤဂိၤ့ လဝ့ၩဘၩလီၫ. လၧဆၧနီၩအ ကိၤ့ ဘၩဆၧချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၫ ဘဲၫနီၩဝိၬလီၫ.

2 @ ထွံၩလၧအဂီ ရှၤလၧအဝိၬ
ထွံၩအ့ၩအီၩလၧအဂီမ. မၤနၡၤ့ဆၢ့ အဒုၩအဒၤ နူ့ဝ့ၫလီၫ. ပှၡၤဆ့ အ့ၩအီၩလၧအထံၤ အဝိၬမ. ဆၧဒူၤဆၧယၩ့ ကအီၩဝ့ၫဒၩလီၫ. လၧဆၧနီၩအကိၤ့ ဘၩဆၧချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၫဒၩ လီၫ.
~~~~~~~~~~

3 @ ယၢကိၢလၤယၢကိၢ, ယၢဆၢလၤယၢဆၢ

ယၢကိၢနီၢ မၤဒၢအဝိၤ လၤယၢကိၢတၤ, ယၢဆၢနီၢ မၤဒၢအဝိၤလၤယၢဆၢလီၢ. ဘဲၢ ပစံၤဆၤအဝိၤ ယၢကိၢဒဲယၢဆၢနီၢ လဲၤမွံၤပုၤအၥၤအ့ၤ. လၤဆၤနီၢအကို့ၤ ပှရုၤဝံၢလ ဖၢ ဖံၤထံၤဖံၤဝိၤလိၤအၥၤဒၢလၤ အၥၤလၤ့ပိၤဒၢဝ့ၢလဖၢလီၢ. ၥၤလလၤ့ပိၤဘၢလိၤၥၤ ပှရုၤဝံၢလဖၢ ဆၤဖံၤထံၤဖံၤဝိၤ ထံးထံး လနူဘၢနီၢ ဘၢဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၤ လီၢ.

4 @ အ့ၢပယံၤနီၢ ပကရှီၤ့

ဆၤယံၤအ့ၢအီၢနီၢ ဆၤရှုၢဆၤရှီၤ့ လၤအမွဲဆၤအခိးအတၤနီၢ ကဖိၤထ့ၤအခဲၢ့အကို့ၤ ဘၢဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၤလီၢ.

5 @ ဝၢလဘီၤ့ လဂၤထံၢ

ထံၢချိၤလဲအကို့ၤ ဝၢလဘီၤ့ၓးနီၢ ဂၤထံၢချိၤနီၢအ့ၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၤ ဆၤဖံၤဆၤမၤ လၤအ လီၢဂဲးဘၤအၢအၢနီၢ အ့ၢပမၤဒၢလဂၤၓးနီၢ ဂီၤ့ဝ့ၢကဲၢဝ့ၢ လနူဘၢအကို့ၤ ဘၢဆၤချဲၤ့ ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၤလီၢ.

6 @ ယၢလံၢအၢ အဖၤ့လယိၤ

ယၢလံၢနီၢအဝိၤ အၢလိနၢ့ဂ့ၤ မွဲလၤအနၤလိၤၥၤ တွၤလိၤၥၤအကို့ၤ အဖၤ့လယိၤဘၢ လီၢ. ဘဲၢနီၢအဝိၤ ပှရုၤအဆၤဝံဆၤနုၤ အ့ၢအၢလိနၢ့ဂ့ၤ အ့ၢနၤလိၤၥၤ, တွၤလိၤၥၤနီၢ ဆၤမၤဂီၤ့လဝ့ၢဘၢအကို့ၤ ဘၢဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၤလီၢ.

7 @ ၥၤနံၢဖျိၤ့ အ့ၢမီၤ့ပီၤ့ မၢဆမံၤထံၢ ပဝ့ၤၥံၤ

လၤဆၤဖံၤဆၤမၤ အကၢအဂဲၤအဖၤ့ဒၢလ့ၤ, ၥၤအ့ၢလၤ့ပိၤလိၤၥၤနီၢ ကဲၢထ့ၤဝ့ၢဒၢဝ့ၢ အကို့ၤ ဘၢဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢဒၢ ဘဲၢနီၢလီၢ.

8 @ မိထံၤဖါထံၤ ဒၢနူ ချံၤ အၢ့နၤ့အၢ့ ဂၤဆံဂၤဆံၤ

လၤပှဖျိၤ့ဆံၤဝံၢလဖၢအကျၤ ဖျိၤ့မိထံၤဒဲဖျိၤ့ဖါထံၤနီၢ အဂဲးဆီၤ့ဒဲအအၢထုၤလီၢ. ဆံၤ ဒီၤ့နံၢဒီၤ့ယိၤ ဘဲၢဝိၤကအီၢဒဲ ၥၤလဖျိၤ့ၓး မၤဆၤ့လိၤၥၤ အဲၢလိၤကွံၤလိၤအၥၤ ထီးၥွံၢ လလၤ့ဖၤဘၢအဂး ဖံၢဖူၢဝံၢ ချဲၤ့ဒီၤ့ဒဲဒုၤဝ့ၢယၢ ဘဲၢရှါဒီၤ့ဖိၢလယွ့လီၢ. မွဲဆၤချဲၤ့ဒီၤ့အ ဂ့ၤထုၤ လၤပှဖျိၤ့နံၢဒီၤ့အဂးလီၢ.

တခွၢ်ဖဝ်အဂ့ၤ

1 @ သံ့ဖိၣ်လီၤ ဝံဖိၣ်လီၤ

သံ့ဝံသံ မ့ၢ်အခွၢ်အခွၢ်နီၤ ဖိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. သံ့ဝံလၢမ့ၢ်အခွၢ်တၢ် ဖိၣ်ယံၤယါနီၤ ပလ့ၤလီၤယိ အလၤလအိၣ်ဘၣ် လါနၢ့ဂ့ၤ ပှၤလနၢ့နၢ့ လ့ၤလီၤယိဝဲဒၣ်လီၤ.
ဘဲၢနီၤအဝိၢ် ဆၢလၢလဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢပၢၤလၥ့ၢ်ဘၣ်နၤမံ့တၢ် ပှၡၤလၢအဖံၢ်အမၤ ဒဲလ့ၤ ဝဲထဲ့ဝဲနီၤ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီ့လၢ့ဝဲဘဲၢနီၤဝိၢ်လီၤ.

2 @ ပလၤဒုၤ ကဖိပခဲ့ၢ်

ဆၢလၢပှၡၤအလၤဒုၤနီၤ ဖိးဒၣ်ပှၡၤအခဲ့ၢ်လီၤ. ဘဲၢပလၤဒုၤဖိပခဲ့ၢ်အဝိၢ် ဆၢဖံၢ်ဆၢမၤ လမံ့ဘၣ်လမံ့လၢပမၤနီၤ ဂ့ၤမ့ဲဂ့ၤ အၢ့မ့ဲဂ့ၤ ကနံၤနီၤ ကအိၣ်ဖျိၣ်ထၢ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

3 @ ဆၢအတိၤ ကဒၣ်လၢ့

ပှဖျိၣ့အဆၢနဲၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လမံ့နီၤ ပှၤလဂၤဂၤလၢအကိၢ့အၢ့ကိၢ့ဘၣ်, စံၢ်အၢ့စံၢ်ဘၣ်အဝဲသံၣ် နီၤ လမၤဆၢ့ချဲ့ဆၢ့ထဲ့ဘၣ်ဝဲ နၤမံ့တၢ်, ပှၤလၢအကိၢ့အၢ့အဝဲသံၣ်ဘဲၢနီၤဝိၢ်လဂၤ ဂၤနီၤ ဆၢအတိၤကဒၣ်လၢ့ဝဲနီၤလီၤ. (ဘဲၢပစံၢ်ဆၢအဝိၢ် ကဲ့ၢ်ကစ့ၤရှၢ့ဒၣ် အဝဲသံၣ်နီၤ လီၤ.) မ့ဲပှဖျိၣ့အဘၢ်လၢဆၢထိးဆၢဘၢ်ဒဲ မိအိၣ်ဒၣ်ချံၢ့ချံၢ့လီၤ.

4 @ ကထၢ့ထံ ဖိၤ အဖံၢရှါ အခဲ့ၢ်

ကထၢ့ထံ လၢပှၤလခ့ၢ့ဘၣ်အိၣ်ထၤဝဲနီၤ ပှကိၢ်ဝဲဒၣ်လၢအဖံၢရှါနီၤလီၤ. ကထၢ့ထံ လၢထံလၢ့ထဲ့အဘၢ့နီၤ ဖိၤထဲ့ကထၢ့ထံအလံၤ(ဖံၢရှါ)အကိုၤ့နီၤအကိုၤ့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီ့ လၢ့ဝဲဒၣ်ဘဲၢနီၤဝိၢ်လီၤ. ဘဲၢနီၤအဝိၢ် ဖိၣ်လံၤလဖၣ် အတခွၢ်ဖဝ်နီၤ အၣ်ဒၣ်အဆၢဖိၤ ထၢ့ထဲ့ မိဖါဖံၢဖူၢလဖၣ် အတခွၢ်ဖဝ်နီၤလီၤ.

5 @ သံ့ကဲ့ၢ်ဝံကဲ့ၢ် ပဒၣ်, ပှၡၤကဲ့ၢ် ပလဒၣ်

သံ့မ့ဲဂ့ၤ ဝံမ့ဲဂ့ၤ အ့ၣ်ကဲ့ၢ်နီၤ ပယိလၢပမ့ၤတၢ် ပဒၣ်ဘၣ်လီၤ. အ့ၣ်မ့ဲပှၡၤလၢအဘု့ ကဲ့ၢ်ဘၢ်ကဲ့ၢ်နီၤ ပဒၣ်လၢ့အဘၢ်ဖၢ့လၥ့ၢ်ဘၣ်အကိုၤ့ ပလၥ့ၢ်ယါဘၣ်လီၤ. အဂ့ၤဘဲၢယိၤ သံ့ဝံအဆၢကဲ့ၢ်နီၤ အိၣ်ဖျိၣ်လၢခိၢ့တၢ်, အ့ၣ်မ့ဲ ပှၡၤအဆၢကဲ့ၢ်နီၤ လအိၣ်ဖျိၣ့ဘၣ်ဝဲဒၣ် ဘဲၢသံ့သံၣ်ဝံသံၣ်အဝိၢ်နီၤလီၤ.

6 @ ဆၢ့တရၢ အၦ့ဘၣ်လိၤသး အအ့ၣ်ၿပါ

ဆၢစံၢ်ဝ့ၢဒၣ် ဆၢ့တရၢနီၣ် အၦ့ထုၣ်အၦ့လိၤသးအအ့ၣ်အကို့, အဆီၣ်အဒံၣ်တရၢလၢ့ အဘၢ် ထီးအလူၤလီၤ. ဘဲၢနီၣ်အဝိၢ်, ပှၤလၢအအိၣ်ဖုၤဆီၢ်ဂီလစီၢ်ဖးသံၣ်လဖၢ ယံၤယါ အဘၢ် လၢ့ဂၤလိၤသးအကို့ ဘၣ်ဆၢချဲၢ်ဒိၢ်လၢ့ဝ့ၢဘဲၢနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

7 @ ဒ့ၣ်နၠ့ထံၢ် ထၠ့ဘၣ် ဆၢမံၢ်(ချီ)အ့ၣ်ပိၢ်

ဒ့ၣ်နၠ့ထံၢ်နီၣ် မ့ဲဆၢအဆံၢ်ထုၤလၢဒ့ၣ်ထီးလူၤအကျၢလီၤ. မ့ဲလါနၢ့ဂ့ၢ ထီးမ့ဲထၠ့ဘၣ်ဝ့ၢ လၢ ဆၢမံၢ် (ချီ) အ့ၣ်ပိၢ်ခိၣ်နီၣ် ဆီ့မီၠ့လၢ့အဘၢ်လၢအဒိၣ်နဲၠ့ဒံၢ် ဒ့ၣ်အဂ္ဂါဂၤလဖၢ အ ကို့ အီၠ့ကွၣ်ဖိၢလီၢအဘၢ်လီၤ.

ဘဲၢနီၣ်အဝိၢ် ပှၤလၢအဘၢ့လမ့ဲဘၣ်ဆၢနးမံၢ်နီၣ် ထီးမ့ဲအအၠ့ဘၣ်အီၤဘၣ် လဆံၢ်လခ့ၢ်မ့ဲ ဂ့ၢ, ထီးမ့ဲအန့ဘၣ် အလၤအဖၢ့ လဆံၢ်လခ့ၢ်မ့ဲဂ့ၢ, ဆီ့မီၠ့လၢ့အဘၢ် လၢအဒိၣ်နဲၠ့ ပှ ဂ္ဂါဂၤ လဖၢဒဲ အီၣ်ကွၣ်ထၠ့ထီၢအဘၢ် ဘၣ် ဆၢချဲၢ်ဒိၢ်လၢ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

8 @ ယၣ်ထိၢ်မိဂီၢ် ထိၢ် အနိၢ်

ဆၢလၢယၣ်ထိၢ်မိဂီၢ်နီၣ် လီၢ်ထိၢ်အနိၢ် လစီၠ့ဘၣ်လစီၠ့ လီၤ. ဘဲၢနီၣ်အဝိၢ် ပှၤလၢလီၢ် ထိၢ်အနိၢ် (လီၢ်ကၢ့ကၤဒဲ အၠ့စၠ့ ပှရၤ အဂဲး) လစီၠ့ဘၣ်လစီၠ့ နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၢ်ဒိၢ်လၢ့ ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်အဝိၢ်လီၤ.

9 @ ဆၢအ့ူၢ် ဖိၠ့ဘၣ် ဆၢ့အ့ၣ်

ဆၢအ့ူၢ် ထီးမ့ဲအဖိၠ့ဘၣ် ဆၢ့အ့ၣ်နီၣ် ဒံၢ်ဒူၢ် အစူၣ်ဂီၢ် နၢ့လၢ့ယိထဲၢ်ဝ့ၢ ခိၢ်မၤခိၢ်မၤ ဂီၢ် အဘှ့ၣ်အုၢ်ဘၢ်အုၢ် ထီးဒၣ်လ့ၤ ဘဲ လနၢ်လၢ်ဘၣ်လီၤ.

10 @ ဝံၢဧိၢနၢ်ပၢ် မၢ့ဧိၢနၢ်ပၢ်

ပှဖျိၢ်အရှါ(ပိၠ့)လယွ့အဖၢ် ဝိၣ်ပဒဲၤလဒုၤနီၣ် လၢအမၢ့ဒံၢ်အခါ မၤဝံၢခွံၤ ဖိၣ်ဘၣ်ဝံၣ် အၣ် ဂၤဂီၢ် အလးခဲၢ့ ထီးမ့ဲအဝံၢနီၣ် လၢအခိၣ်ကူၤအဖၢ် ထုးဒ့ၤ မၤန့ အဒိၢ်တၢ် ပှၤလၢအ လ့ၤဘၣ်ဝ့ၢလၢအနဲၢ်ထံၢ်နီၣ် ထုးဒ့ၤ ဆ့ၢ်ဝ့ၢဒၣ်လီၤ. လၢဆၢနီၣ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲၢ်ဒိၢ်လၢ့ ဝ့ၢဒၣ် လၢဝံၢဧိၢနၢ်ပၢ် မၢ့ဧိၢနၢ်ပၢ်နီၣ်လီၤ. ဘဲၢနီၣ်အဝိၢ်, ပှအအၢ်အဘၢ့ အဆၢမၢ့ ဆၢဂဲၤ လနၢ်နၢ် လၢ့ဂၤ ဘဲၢနီၣ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲၢ်ဒိၢ်လၢ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

11 @ ပယဲးဘၣ အအ့ၣ မၩလိၤပၩ

ၦလၢအအ့ၣဝံၩအ့ၣဝံ့ လၢ ဖၩ့ဘု့ဖၩ့ဘၤ တၤ ၦယဲးထဲးဘၣ အအ့ၣလဂၩနီၣ အၣ့လိၤ ထဲ့ ၦလၢအယဲးဘၣ အအ့ၣလဂၩနီၣလခီၢလီၢ. ၦလၢအနိၤဘ့ၣအဖျ့ၩထီၢ ဒဲအၣ့လဂ့ၢ ဂၩ အဆၢမၣ ဘဲၢနီၣဘိၤလဖၣ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣဘိၤလီၢ.

12 @ အလူမုၤ အဒံၣဆဲ့

ထိၣယီ့ယီၩ အလူမုၤဝ့ၢဒၣလါနၢ့ဂ့ၩ အဒံၣလခီၢဆဲ့ဝ့ၢဒၣလီၢ. ၦလနၩ့နၩ့ အဆၢချဲ့ မုၤ လါနၢ့ဂ့ၩ အဘု့ကဲ့ဘၤကဲ့နီၣ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣဘိၤလီၢ.

13 @ ပနါအမ့ထူၤ

ၦလဂၩ အမံ့ရှါ လလ့ၩဘိ့အ့ၣဘၣဂူၢဆၢအကို့ ဘၤထၣ့အမံ့ရှါတၤ, ဖ့ၤထ့ၤ အၣ့ဖိၣ့ အၣ့ခွံၤ ပနါအမ့ လဒုၩဘၣလဒုၩလီၢ. ထိးမ့ဲအမံ့ရှါ လ့ၩကကူၣနီၣ, အၣ့စၣ့ အဝ့ၢလၢ ယလၩ့မါယံၤအကို့ နဘၤထၣ့ယၩၖနီၣ စံၤဆၢ့ထဲ့ အမံ့ရှါ, ယဘၤထၣ့နၩ့အ့ၤ. ပနါ အမ့ထူၤလခီၢလီၢ.

14 @ ပဖွံၣလၢံၣ ပစိၤကွၣ

ၦလၢအစံၤလၩ့အဘၤလၢ အဖွံၣတၤ စဲ့ဖုၢ လအံၩလအိၩ အၣကူၣအၣဘျ့ၩနီၣ စိၤကွၣလၩ့ ထံၩဖါ ယံၢယါ လီၢ. ဘဲၢနီၣအဘိၤ ၦလၢအလီၩလၩ့အဘၤအၣလၢံနီၣ ဘၣခိ့ယံၢယါ ဆၢကၣဆၢဂဲၩ အကို့ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣဘိၤလီၢ.

15 @ ဗ့ၤအဲ့လၢံၣ ဗ့ၤဖိၤ

ဆၢလၢဗံၤနီၣ ထိးပကျဲ့လၢံၣတၤ, အနါလၩ့ဘၩ့အကို့ ပဖ့ၤသံ့ဖ့ၤသၣအၣ အနါဖိၤယံၢ ယါလီၢ. ဘဲၢနီၣအဘိၤ ၦလၢအမၩဘၩ့အဘၤအၣလၢံၣလိၤသ့ၣအဘၤ အၣလၢံၣလဖၣ ဘၣ ခိ့ယံၢယါ ဆၢရှ့ဆၢနၤ အကို့ ဘၣဆၢချဲ့ဒီ့လၩ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣဘိၤလီၢ.

16 @ ယၣထ့ၤ ဘၣလၩ့ခၢ့

ယၣလၢပဒၣ့ဝ့ၢလၢခၢ့အလီ့နီၣ ထိးမ့ဲယၣနီၣ ထ့ၤတၤ, ဗ့ၤဘၣလၩ့ထဲ့ခၢ့လီၢ. ၦလၢ အဘၣဆၢဒိၤနဲ့အဘၤလဂၩ ထိးမ့ဲၦလၢအဒိၤနဲ့အဘၤလဂၩ အဆၢဘူၤဆၢမၣ အ့ၣအိၣနီၣ ဘၣထဲ့ ၦလၢအဘၣထိးဒိၤနဲ့အဘၤနီၣလီၢ.

17 @ ထံၤလယွၤ ထံၤနၢ်အှၣ်
ဆၢလၢထံၤနီၣ် အထၢ့အလၤ့ အှၣ်အီၣ်မ့ၤ ဂ့ၤဝ့ၢဒၣ် လထံၣ်ဃးလီၤ. အှၣ်မ့ၢ် ထံၤထၢ့ထံၤ
လၤ့ လအိၣ်ဘၣ်နီၣ် လအၢ့လဲၤထၢ့ဘၣ်အဝၢ် အကိၢ့ ယံၤထၢ့ယံၤထၢ့နီၣ် နၢ်အှၣ်ဝ့ၢဒၣ်
လီၤ.
ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ် ပှရှၤ လၢအဆၢဂဲၤဆၢဝၢ် ရှၤအကိၢ့ ယံၤထၢ့ အဆၢအိၣ်ဆီၣ့အိၣ်ချ့ၢ
လၤ့ရှၤ လၢအဂၤနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၤနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

18 @ ထိၣ်ဒူၤယူၤန့ၡါ
ထိၣ်လၢအဒူၤနီၣ် လဝၢ်မဲၣ်ဘၣ် ပှရှၤအကိၢ့ ထီးမ့ၢ်အဒၣ်ခီၤ့ လၢပှခၢ်ဆၢဖိၣ်လဖၣ်နီၣ် ခၢ်
ဝ့ၢဘၣ်ယီၤယီၤလီၤ.
ပှရှၤလၢဆၢဝၢ်မဲၣ်အၢ့ယီၤလအိၣ်ဘၣ်နးဆံၢ်နီၣ် ဘၣ်ခီၤ့ယံၤယါလၢ ဆၢကၣ်ဆၢဂဲၤ အကိၢ့
ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၤနီၣ်ဝိၢ်လီၤ.

19 @ မ့ၣ်အၣ်မ့ၣ်နၢ့ ထံၤအၣ်ထံၤနၢ့
ထီးမ့ၢ်မ့ၣ်အၢ့ဆၢတၢ် ပအဲၣ်ဒိၢ်မၤဝံၤမ့ၣ်လၢထံၤနီၣ်, ထံၤအှၣ်လအၣ်နဲၣ့ဘၣ်မ့ၣ်နီၣ် မၤ
နၢ့(မၤဝံၤခွံၤ) မ့ၣ်နီၣ် န့အှၤလီၤ. လၢဆၢနီၣ်အကိၢ့ , မ့ၣ်အှၣ်အၣ်နီၣ် ကမၤနၢ့ထံၤတၢ်
ထံၤအှၣ်အၣ်နီၣ် ကမၤနၢ့မ့ၣ်လီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ် ဆၢလၢအပြၢ့လိၤဝၢ်နံၤမံၤ့အခၢနီၣ် ဆၢ
လၢအဂဲၤဂ့ၤအဂဲၤဆီၣ့လခီၤနီၣ် ကမၤနၢ့ဆၢတရှါလီၤ.

20 @ ထွံၣ်မ့ကဲၣ့ မၤလီၤ့လန့
ထွံၣ်လၢအမ့ကဲၣ့ဝဲၤ့နီၣ် ပမၤလီၤ့ထၢ့ထဲၤ့န့လၢ့အှၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ်, ပှအိၣ်ဝ့ၢ လနၤ့နၤ့
လၢပအၢ့လဲၤထၢ့ထဲၤ့ အတခ့ၢ်ပဝၢ် လန့လၢ့ဘၣ် အိၣ်ဝ့ၢနီၣ်လီၤ.

21 @ ပဒူၤလၢထံၤ ပဝံၤလၢထံၤ
ပှလၢလဝၢ်မဲၣ်ဘၣ်ထံၤဒဲ ဒူၤလၢထံၤကျၤနီၣ် လၤ့အှၢ်ဝံၤယံၤယါလီၤ. အဂဲၤဘဲၤယီၤ လၢ
လဝၢ်မဲၣ်ဘၣ်ထံၤအကိၢ့ အိၣ်က့ၣ်ဘျိၣ်အဝၢ် အၣ်လပံၣ်တၢ် လဝၢ်အှၢ်ဘၣ်ဝ့ၢအကိၢ့ လၤ့
အှၢ်ဝံၤလၢထံၤကျၤလီၤ. ဘဲၤနီၣ်အဝိၢ် ပှလၢလဆီၤ့မီၣ့ဆီၤ့မၤဘၣ် ဒဲဒူၤလၢဆၢမၤကိၢ်မံၤ့
ဒ့ၢ်အဖၢ့နီၣ် ဒၣ်ခီၤ့ယံၤယါ ဆၢကၣ်ဆၢဂဲၤ လီၤ.

22 @ အဲၣ်လၢ့စူၣ်ဆၢ အဲၣ်လၢ့ခၣ်ဆၢ
ပစူၣ်မွဲဂ့ၤ ပခၣ်မွဲဂ့ၤ ထီးမွဲပအဲၣ်လၢ့နီၢ် ဆၢဝဲၤဒၣ်နီၢ်လီၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၤ ဖိၣ်လံၤဘူၣ်ထံး လၥၢ်ၣ်ဃးလယၢ်ဃး, အ့ၣ်ဘၣ်ခိဘၣ်ဆၢနီၢ် ဘၣ်ခိဘၣ်ဆၢဃုၤပၢၤ ထီးအလူၤ လီၤ.

23 @ ဒိၣ်စူၣ်ဘၣ် ဒိၣ်ခၣ်ဘၣ်
ပှၤလၤအနိၣ်ၥ့ၣ် အဖျ့ၤထီၢလဂၤနီၢ် အဲၣ်လိၤဆိၤချဲ့ပှၢ်ရုး ဆိၣ်ဒိၣ်စံၣ်ဒိၣ်ပှၢ်ရုး အမိုၤမိုၤနီၢ် ဘၣ်ဆၤချဲ့ဒိီ့လၢ့ဝ့ၢဒၣ်လၤ ဒိၣ်စူၣ်ဘၣ်ဒိၣ်ခၣ်ဘၣ်လီၤ.

24 @ ပအဲၣ်ဆၤဖျဲၣ် - ပအဲၣ်ဘၣ်ပဖျ့ၤ
ထီးမွဲပအဲၣ်ဆၤဖျဲၣ်နီၢ် ယံၢယါ ပအဲၣ်လၢ့ထဲးဘၣ် ပဖျ့ၤလီၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၤ, ဆၤဖံၣ်ဆၤ မၤ လမံ့ဘၣ်လမံ့ အ့ၣ်ပလဆီ့မိ့အ့ၣ်ဃၤဘၣ် ထံၢထံၢဆၣ်ဆၣ်တၢ် ပဖံၣ်ပမၤနီၢ် ဘၣ်ဘူၣ်ဘၣ်မၣ်ဝ့ၢဒၣ် အၣ်မၤလီၤ.

25 @ ထွံၣ်ပအဲၣ် အ့လဲ့ၢ နၢဖူၢ
ထွံၣ်နီၢ် အ့ၣ်ပအဲၣ်အၣ်လၢံၣ်နီၢ် အ့ဆူၣ်အ့လဲ့ၢပနၢဖူၢလီၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၤ ပှၤလၤပအဲၣ် အၣ်လၢံၣ် လီ့ဘၣ်အၥၣ်အၣ်လၢံၣ်လဖၣ်နီၢ် ဆၤယူၣ်ဆၤယၣ်ၥၣ်မဲၣ် လအီၣ်လၤ့ဘၣ်လီၤ.

26 @ အနါ ထီၢနဲ့ၣ် အနိ့
ဆၤဖိၣ်ဆၤဃါထီးလူၤ လၤအအီၣ်ဒဲ အနိ့လဖၣ်နီၢ် အနိ့ထီၢနဲ့ၣ်အနါလီၤ. အနါထီၢနဲ့ၣ် အနိ့နီၢ် အီၣ်ဝ့ၢဒၣ်အ့ၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၤ ဆၤဖံၣ်ဆၤမၤ လမံ့မံ့လၤ အထ့ဒၤအလုၤလါ နီၢ် ဘၣ်ဆၤချဲ့ဒိီ့လၢ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၤနီၢ်ဝိၤလီၤ.

27 @ ဃ့ၤဆံၣ် အွံၣ် အထိ
ဃ့ၤလၤအဆံၣ်နီၢ် ဘဲၤဝိၤပဖိ့ဖ့ၤဆၤကၥ့ၣ်အဂၤနီၢ် ဘၣ်ထ့နှ့ဝ့ၢ အထိ ဃိၤဃိၤလီၤ. ဘဲၤ နီၢ်အဝိၤ ပှၤလၤအမၤအၥၣ် အၣ်နဲ့ၣ်အကြၢံၣ်ဒဲ အနၢ့ဆါနီၢ် ဘၣ်ဆၤချဲ့ဒိီ့လၢ့ဝ့ၢ ဘဲၤနီၢ် လီၤ.

28 @ ရှၣ် လဖၣ့နဲ့ၣ်ဘၣ် လၤ
ဆၤလၤရှၣ်နီၢ် အဆၤဖၣ့ဂ့ၤဝ့ၢ ဘဲၤလၤအဝိၤနီၢ်အ့ၤ. အဂဲးနီၢ် မွဲလၤအမိပွါလနၢ့ဘၣ် လၤအကို့နီၢ်လီၤ. ဘဲၤနီၢ်အဝိၤ ပှၤလၤအၥၣ်ဆံၣ်ဒံၣ်ဘၣ်လဖၣ်မွဲဂ့ၤ, ပှၤလၤအဆၤကိ့ၣ်ဘၣ် ကိ့ၣ်ၥ့ၣ်ရှုးလဖၣ်မွဲဂ့ၤ အဆၤဆီ့မိ့ၣ်ဆီ့မၤ လထူၣ်လၢ့ထ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဃွ့ၤဃီ့ ပှၥၣ်ရှါလဖၣ်မွဲ ဂ့ၤ ပှကိ့ၣ်ဘၣ်ကိ့ၣ်ၥ့ၣ်လဖၣ် မွဲဂ့ၤနီၢ်လီၤ.

29 @ မူၢ်ခိၣ် လဖိၤ့ဘၣ် ဆၢအှုၣ်

ဆၢလၢမူၢ်ခိၣ်နီၣ် ဆၢအှုၣ်ဖိၤ နးကူၣ်အှၤ. ဘဲာနီၣ်အဝိၢ် ပှၤရှၤလၢအမ့ၢ်ဂၢ့ခိၣ်ဖိၣ်ဆ့ ဆၢဘူၢ်
ဆၢမၣ် အီၣ်လၢအဂး ဂၤမံၤ့ဂၤမံၤ့ ကိၢ်ဂၤဒ့ၢ်ဆ့လီၢ.

30 @ လဲၣ့အူၤလဲၢ် ယဲးဘၣ် ဆၢအှၣ်

လဲၣ့လၢအလ့ၤဆၢ ထီးမ့ဲအယံၤထ့ၣ်နီၣ် ယဲးဘၣ်ယံၤယါ ဆၢအှၣ်ဆၢဆံၣ် လၢအအီၣ်
လဲၣ့ဖျိၤမ့ဲဂ့ၤ, ဖၢၤ့ဘုၣ့ဖၢၤ့ဘၢ် မ့ဲဂ့ၤနီၣ်လီၢ. ဘဲာနီၣ်အဝိၢ် ပှလၢအဆိၢ့မိၣ့လၤ့အဘၢ် လၢ
အဘ့ၣ်အဝီၢဒဲ အူၤ ဘဲာလဲၣ့ပၢအဝိၢ်နီၣ် ဘၣ်ခီၤ့ဆၢၢ့ယၢ ယံၤယါ ဆၢကၣ်ဆၢဂဲၤနီၣ်လီၢ.

31 @ ယၣ်လအဲၣ့ , ခွ့ၢအဲၣ့

ဆၢလၢပှၤရှၤအၣ့ခွ့ၢန့ယၣ်နီၣ် မ့ဲလၢအအဲၣ့ခွ့ၢလၢ ပှၤရှၤထၣ့ထၤလၢ ခွ့ၢဆၢလမံၤ့မံၤ့အ
ကိုၤ့လီၢ. မ့ဲခွ့ၢနီၣ် အဲၣ့ထဲၤ့ယၣ်နီၣ်အှၤ, မ့ဲလါနၢ့ဂ့ၤ ဘၣ်လဘျုၤ့ဘျုၤ့နီၣ် လမ့ဲဘၣ် လၢ
အအဲၣ့ခွ့ၢနီၣ်အှၤ. မ့ဲလၢခွ့ၢဘၣ်ဘျုၢ်အကိုၤ့ ပှကိၢ်ဝ့ၢလၢခွ့ၢအဲၣ့လီၢ.
ဘဲာနီၣ်အဝိၢ် ဆၢမၤအဘၢ် လမံၤ့မံၤ့လၢ အထၣ့ဒၤထဲၤ့ အလုၢအလါ ဘၣ်ဘျံၢ်ဒၣ်ဝံၣ်လ
ဖၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချုၤ့ဒီၤ့လၤ့ ဘဲာနီၣ်ဝိၢ်လီၢ.

32 @ ပှပိၣ်ပါ အအှၣ်နၢၢ့

ဆၢလၢပှၤရှၤအအှၣ်နီၣ် နၢၢ့ကိၢ်ဂၤဒ့ၢ်လီၢ. မ့ဲလါနၢ့ဂ့ၤ ပၢၤလၢအပိၣ်ပါလဖၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢ
ချုၤ့နၢၤ့ချုၤ့စၣ်ဝ့ၢအကိုၤ့ ချုၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲာနီၣ်ဝိၢ်လီၢ. ဘဲာနီၣ်အဝိၢ်ဆ့ ပှလၢအဘၣ်ရှၣ့ဘၣ်
ယၤလဖၣ်, ဘၣ်ဆၢအီၣ်ကွ့ၣ်ဆံၢ် အီၣ်ကွ့ၣ်ယွါဝ့ၢအကိုၤ့ မ့ဲဆၢဝီၣ့ထဲၤ့ဘၢ့ထဲၤ့ပှၤရှၤလီၢ.

33 @ ယူဂၢ့ အီၤလၤ့ အဆံၣ်

ပစံၢ်ဝ့ၢဒၣ် ဆၢလၢယူဂၢ့နီၣ် အီၤလၤ့ထဲၤ့ဒၣ် အဆံၣ်ဒၣ်ဝ့ၢလီၢ. ပှလၢအဖံၢ်ဆၢမၤဆၢ
ကူပြ့လဖၣ်မ့ဲဂ့ၤ, ပှလၢအလီၢ့ကီၤ့ဆၢဝအှၤဝဖံၢ်လဖၣ်မ့ဲဂ့ၤ ဘၣ်ဆၢချုၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲာ
နီၣ်ဝိၢ်လီၢ.

34 @ အၣ့လၤ့ထဲၤ့ အနါအှၣ်

ပှလၢဝအှၤဝဖံၢ်, လီၢ့ကီၤ့ဘၢ်ကွံၤဆၢအၣ်ဒဲ အၣ့ဘၢ်လထူၢ် အီၤဘၢ်လထူၢ်လဖၣ်နီၣ် ဘၣ်
ဆၢချုၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲာနီၣ်ဝိၢ်လီၢ.

35 @ ပနၣ်ပနၣ် အၣ့လၤ့ထဲၤ့ အဖိၣ်အယၣ်
ဆၤလၤပနၣ်(ဆၤနၣ်)နီၣ် ထီးမ့ၢ်အၣ့ပှၤအဆၢ လနၣ့လၤ့ဘၣ်နီၣ် အဖိၣ်အယၣ်ဒၣ်လွဲၤ အၣ့
လၤ့ထဲၤ့ဝ့ၢဒၣ်လီၤ. ဘၢနီၣ်အဝိၤ ပှၤလၤအသုၣ့တီၤဘၤလီၤ့ လအိၣ်ဘၣ်နီၣ် ဘူၤထံးဖိၣ်လံၤဒၣ်
လွဲၤ လရှ့လၤ့ဘၣ်ဝ့ၢနီၣ်လီၤ.

36 @ ချံၢထ့ဖၤ အပွ့ၤအၣ်
ချံၢလၤအထ့ဖၤ ဟဲၤထၣ့ဝဲၤလဖျိၣ့နီၣ် ထီးမ့ၢ်ပမၤဂၤဂီၤ့ဘၣ်တၤ, ချံၢအနၣ့ဆါနီၣ် အၣ့လိၤ
ထဲၤ့ ပှၤလၤအမၤဂၤဂီၤ့ဆၤလဂၤ အၣ်နဲၣ့ ချံၢအပွ့ၤလၤအကြၢၤနီၣ်ဒံၤလီၤ. ဘၢနီၣ်အဝိၤ
ပှၤလၤအတခွၤဖဝၤလဂ့ၤဘၣ်နီၣ် မၤဂၤဂီၤ့ ပှအဂ့ၤလဖၣ်ဆၢမၤအကိုၤ့ ဘၣ်ဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့
ဝ့ၢ ဘၢနီၣ်ဝိၤလီၤ.

37 @ ပနံဆီၣ့ ပနၤ့အှၣ်
ပှၤလၤအနံဆီၣ့နီၣ် မ့ၢ်လၤထုၣ့အသၤ လချုၤလၤ့ဘၣ်အကိုၤ့ လဲၤစဲၣ့ထၣ့ဟုၤဒဲ အဆၤနံအ
ခၢနီၣ်လီၤ. လၤဆၤနီၣ်အကိုၤ့ မိဖါသံၣ် ဒုၤသ့ၣ်ယၢ ဖိၣ်လံၤလၤအနံဆီၣ့လဖၣ် ထီးဘၣ်မ့ၤမဲ
လဂ့ၤ ဘၣ်ဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢဒၣ်လီၤ.

38 @ ထွံၣ်မိကံၣ် အဖိၣ်ကံၣ်
ထွံၣ်မိလၤအကံၣ်လဖၣ်နီၣ် ယံၢဃါအဖိၣ်လဖၣ် ကံၣ်ကဲၤ့ဆ့ဝ့ၢလီၤ. ထွံၣ်မိလၤအကံၣ်နီၣ်
ဖိၣ်ဆါလၤ့နၣ့အဖိၣ်အကံၣ် ဘၢအမိၦါအဝိၤနီၣ်လီၤ. ဘၢနီၣ်အဝိၤ မိဖါလၤအတခွၤဖဝၤ
လဂ့ၤဘၣ်နီၣ် ဖိၣ်လဖၣ်ဆ့ ယံၢဃါလၤ့ဂၤဒီၤ့ မိသံၣ်ဖါသံၣ်လဖၣ်နီၣ်လီၤ.

39 @ ထုး အၣ့လၤ့ အဒံၣ်, ယၣ် အၣ့လၤ့ အဖိၣ်
ထုးနီၣ် အၣ့လၤ့ထဲၤ့ အဒံၣ်ဒၣ်ဝ့ၢ ဒဲယၣ်ဆ့ အၣ့လၤ့ထဲၤ့ အဖိၣ်ဒၣ်ဝ့ၢလီၤ. ဘၢနီၣ်အဝိၤ
ဆ့ ပှၤလၤလသ့ၣ်ယၢထဲၤ့ဘၣ်အဘူၤအထံး, အဆံၤအဆၤဒဲ ထၣ့ဒၤထဲၤ့ဝ့ၢလဖၣ်နီၣ် ဘၣ်
ဆၤချဲၤ့ဒီၤ့လၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘၢနီၣ်ဝိၤလီၤ.

40 @ ထံၢဒုၣ် ပဒၣ်လၤ့ ပခၣ့ထံၤလသ့ၣ်
ထီးမ့ၢ်ပဂၤဖၤလၤထံၢဒုၣ်အကျုၤနီၣ် ပဒၣ်လၤ့ပခၣ့ထံၤ လသ့ၣ်ဘၣ်အကိုၤ့ ပခၣ့ဘၣ်ထၤ့ဘၣ်
ဆ့ၤဝ့ၢသ့ၣ်လီၤ.

41 @ ဒၢအအ့ၢ ခုး , ဒၢအမိၢ်ပှၢ် စဲၤ
ပှၤအီၢဝဲဒၢ လနုၤနုၤ ထီးမွဲအဒၢ ဘီၢ(ခ့ၢ)အအ့ၢနီၢ ခုးမၤဘံၢ်ဝဲဒၢ အမိၢ်ပှၢ်လီၤ. မွဲလါ နၢ်ဂ့ၤ ထီးမွဲအဒၢဘၢ ဘီၢဘံၢခ့ၢဘံၢ အမိၢ်ပှၢ် တရှ့ၢ်ရှ့ၢ်နီၢ ၥၢ်မဲၢဝဲ့ၢ စဲၤလၢအယဲၤလီၤ.
ဘဲၢနီၢအဝိၢ် ပှၤလၢအဆၢခဲၣ်ပိၤနဲၤ အဆၢဖံၢ်ဆၢမၤနီၢ ဘၢဆၢခဲၣ်ဒီးလၤဝဲ့ၢဒၢ ဘဲၢ နီၢဝိၢ်လီၤ.

42 @ အဖှၢ်ခိၢ နှၢ်စၤ, အဘၢ်ဖၢၤ ဂ့ချုၤ
ပှၤလၢအဖှၢ်ခိၢလခီၤ အဆၢလူဆၢခဲၣ်မုၤဒဲ ဆၢၤဝ့ၢ ဘဲၢနှၢ်စၤအဝိၢ် လါနှၢ် အဘၢ်ဖၢၤလ ခီၤ ကဲၤဝ့ၢ ဘဲၢဂ့ချုၤအဝိၢ်နီၢ ဘၢဆၢခဲၣ်ဒီးလၤဝ့ၢ ဘဲၢနီၢဝိၢ်လီၤ.

43 @ ပဘၢၤလံၢ ပဖိး
ဆၢကိၢ်မံၤဒ့ၢ် ထီးမွဲအဘၢၤလံၢဘၢၤလဲနီၢ ဖိးဝ့ၢဒၢလီၤ. ဘဲၢပစံၢ်ဆၢအဝိၢ် ထီးမွဲအ ဘၢထံၢ်ဆၢလမံၤမံၤနီၢ ဖိးဝ့ၢယလဝ့ၢဘ့ၢယီၤယီၤလီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၢ် ပှၤလၢအမၤဘ့ၢမၤဘီၤ မၤဘၢၤအဘၢ် အၢလံၢလဂၤနီၢ ဘၢခီၤယံၢ်ယါ ဆၢကၢဆၢဂဲၤ အကိုၤ ခဲၣ်ဒီးလၤဝ့ၢဒၢ ဘဲၢနီၢဝိၢ်လီၤ.

44 @ ဘဲၢ ကျၢ် ဒၢ မ့ၢခူၢ အဝိၢ်
ဆၢလၢကျၢ်နီၢ ဒၢဘူၢ် မ့ၢအခူၢဘုၤ နးဆံၢ်အ့လ. မ့လဲၤ မ့ၢခူၢ အီၢကဲ့ၢဝ့ၢ ဘဲၢအဒုၢ အဒၤအဝိၢ်လီၤ. ဘဲၢနီၢအဝိၢ်, ပှၤလၢပယိအမ့လမုလ ဒဲပဒၢဘၢလဘုၤလၢပမ့လဲၤ (အဆၢလူဆၢခဲၣ် လဘၢပိၢ်လၤဘၢ တ့ၢ်လိလနီၢလိလၢ်)နီၢ ဘၢဆၢခဲၣ်ဒီးလၤဝ့ၢဒၢ ဘဲၢ နီၢဝိၢ်လီၤ.

45 @ ခွလ ဂူၢ်ဖံၢ် လဘုၤ (အ့ၢ) ဘၢ လဘုၤ
ဆၢကဲၢထဲၤ လမံၤမံၤ လၢလၤ အၤ့ယိၢခဲၢ်ကံၢ်, လၤ ၥၢ်မဲၢဘၢ်ဖျဲၤ ထီးအဘူၢ်ဒဲပၢၤအခၢ နီၢ ပအၤ့ယီၤလၢအကဘၢထဲးပုလပၢၤအကိုၤ ထီးဒၢလ့လ ပဂဲၤလဘုၤဘၢနီၢ ဘၢဆၢခဲၣ် ဒီးလၤဝ့ၢဒၢ ဘဲၢနီၢလီၤ.

ဆၢဖံၣ်အသ့မၤအသ့ အဂ့ၤ

1 @ ဆၢအွံၣ် အိၣ်လၢဆၢကၢ
ဆၢအွံၣ်ဆၢဆၢ့နီၤ အိၣ်လၢဆၢအဃိၢ်အလၤအှၣ်. ဘၣ်ပစံၣ်ဆၢအဝိၣ် လၢပကအသ့ဘၣ်
ဆၢအအွံၣ်အဆၢ့အဂၤနီၤ ပဘၣ်ထိးရှ့ထိးယၤပဝၣ် ဒဲဘၣ်အသ့ဃၤ မၤကၢကၢဂဲၤဂဲၤ
လီၤ.
အဒိ - နၢ်စၢ့အအွံၣ်အဆၢ့ လၢပကအသ့ဘၣ်အဂၤနီၤ, ပမၤ နၢ်ဖိၣ်လဖၣ် ဘၣ်အသ့ဃၤ
မၤဝဲၢဒၣ် ရှ့ရှ့ယၤယၤလီၤ.
ဘၣ်နီၤအဝိၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ ကိၣ်မံ့ၤဒ္ၣ် လၢကကဲၣ်ခိးကဲၣ်တၤအဂၤနီၤ, ပဘၣ်မၤရှ့ရှ့ယၤ
ယၤ ကၢကၢဂဲၤဂဲၤအကို့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒိး့လၤ့ဝဲၢ ဘၣ်နီၤဝိၣ်လီၤ.

2 @ ထံၢ်ပါ အိၣ်ဝံထံၢ်
ထံၢ်ပါနီၤ အှၣ်အိၣ်လၢထံၢ်ကျၤ လါနၢ့ဂ့ၤ အှၣ်အိၣ်ကူၣ်ချ့အိၣ်ဘျိုးနီၤ အိၣ်ဝံထံၢ်လီၤ. ဘၣ်
နီၤအဝိၣ် ပှလၢအိၣ်လၢယၢကျၤ အိၣ်ဝံ ၁ၢ့, အိၣ်လၢဆံၤကျၤ အိၣ်ဝံမှ့ၤလဖၣ် ဘၣ်ဆၢ
ချဲ့ဒိး့လၤ့ဝဲၢဒၣ်လီၤ.

3 @ ပမံၢ်ဆိ့ ပကူၣ်ချ့
ပှလၢအမံၢ်ဆိ့ အဲၣ်ဒိၣ်မံၢ် ဒိၣ်ဒိၣ်အၣ်အၣ်နီၤ ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ လၢအဂၤ အဆၢ့အထိ လ
အိၣ်ဘၣ်အကို့ ကဲၣ်ထဲ့ ပှအကူၣ်ချ့အဘျိုးလီၤ. လၢနီၤအမှ့ၤယၢ, ဒံ့မံၢ် ဒံ့အဲၣ်ဒိၣ်မံၢ်
အကို့ လအဲၣ်ဒိၣ်မၤလၢ့ဘၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤနးမံ့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒိး့လၤ့ဝဲၢဒၣ် ဘၣ်နီၤဝိၣ်လီၤ.

4 @ ပဂၢၣ်ဆိ့ ပရှ့
ပှလၢအဂၢၣ်ဆိ့နီၤ ဖံၣ်ဆၢမၤဆၢ လၢကအသ့ဘၣ်အိၤဘၣ်အဂၤ လချူၣ်ဘၣ် နးမံ့အကို့,
ကဲၣ်ထဲ့ ပှလၢအရှ့အယၤနီၤလီၤ. ပှဘၣ်နီၤဝိၣ်လဖၣ် ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒိး့လၤ့ဝဲၢ ဘၣ်နီၤဝိၣ်
လီၤ.

5 @ ချံၣ် အွံၣ်ဒၣ် အကူၤ
ဆၢလၢချံၣ်နီၤ ပိၤမွဲဂ့ၤ ဆံၣ်မွဲဂ့ၤ အကူၤဒၣ်အနၢ့ဆါနီၤ အွံၣ်ဒၣ်ဝဲၢလီၤ. ဘၣ်နီၤအဝိၣ် ပှ
လၢအလဒိၣ်နဲ့ဘၣ်အဝၣ်လၢပှနးဂၤတၣ် လၢအဆၢမၢ့ဆၢဂဲၤအဂၤ ကျူ့ၣ်စါၣ်မၤဒၣ်ဝဲၢနီၤ
ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒိး့လၤ့ဝဲၢ ဘၣ်ယီၤဝိၣ်လီၤ.

6 @ ပယံၤနး, ပအၢ့ၣ်ဘၣ် ဆၢမံၤ(ချံ) အဒ့ၣ်

ဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့အဝ့ၢယီၤ ဘၣ်ဆၢမၤန့ဝ့ၢလၢ ပှၤဖျိ့အရှၢ်(ပိ့) ဒီၣ်ဘီၣ်ဒဲ ဒီၣ်ပဒဲၤနီၣ်လီၤ. အဂဲၤနီၣ် ဒီၣ်ပဒဲၤ ကိၢ်အၢ့ ဒီၣ်ဘီၣ်အမ့ၤအခၢနီၣ် ဒီၣ်ဘီၣ် စံၢ်ဘၣ်လၢ အ့ၣ်နသ့ၢ်ဘျဲၤအၢ့ဝဲၤ အကို့ ဒီၣ်ပဒဲၤ စံၢ်ဘၣ်ထဲ့လၢ ပယံၤနးနီၣ် ပအၢ့ၣ်ဘၣ် ဆၢမံၤအ့ၣ်လီၤ. ဘဲၢဒိၢ် ပဒဲၤစံၢ် ဘၣ်အဒိၢ် ထီးမ့ဲ ဒီၣ်ဘီၣ် ဂဲၢထဲ့ အၢ့မ့ၤနီၣ် လဒၣ်လၢ့ဘၣ် မ့ၤတၢ် ဒၣ်ဝ့ၢ မ့ဲန့ၢ ဆၢမံၤ အ့ၣ် လၢပဒဲၤဂဲၢဘီၣ်န့ဝဲၤနီၣ်လီၤ. ပှၤလၢအမၤဃၢ့အသ့ၢ် လၢဆၢဖံၢ်ဆၢမၤအဖၢ့နီၣ် ဘၣ် ဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်ဒိၢ်လီၤ.

7 @ လ့ၤလၢယၢ ထီ့လၢခဲၢ့

ပှၤအီၣ်ဝ့ၢ လနၤ့နၤ့ အ့ၣ်စဲ့ၣ်ထ့ၣ်လ့ၤဆၢ လၢပှၤဂ့ၢဂၤ အမ့ယၢလါနၢ့ မ့ဲလၢအဃၢ့ဆ့ဃၢ့ ဆၢ့ မၤယံၤမၤနး အသ့ၢ် လၢဖၢ့သ့ၣ်ဖၢ့သ့ၢ် အကို့ ထီ့လၢပှၤဂ့ၢဂၤအလးခဲၢ့လီၤ. ဘဲၢ နီၣ်အဒိၢ် ပှၤလၢအဖံၢ်ဆိၢမၤဆိၢဆၢလၢ ပှၤဂ့ၢဂၤအမ့ယၢ လါနၢ့ဂ့ၤ မ့ဲလၢအဆၢကိၣ် ဆၢတဲ့ ဆၢဆိ့မိၣ်ဆိ့မၤ လအိၣ်ဘၣ် မၤကြၢ့ဆၢနီၣ်, ဆၢဖံၢ်ဆၢမၤ လကဲၣ်ခိးကဲၣ်တၤ ဘၣ် ဘဲၢပှၤလၢအကိၣ်အတဲ့ဖံၢ်မၤဆၢသ့ၣ် လၢခဲၢ့လဖၣ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢ နီၣ်ဒိၢ်လီၤ.

8 @ ဒၣ်ဘၣ် ဖျူမ့ၤဒံၢ်အ့ၤ ဂၢ့ဝဲၤ

ဖျူ အခီၢပယီၢ မ့ဲဆၢသံၢဒိၣ်လီၤ. ပှၤလၢအမုနံၤမုသ့ၢ်ထ့ၣ်ဘၢ်နီၣ်, ဆၢသံၢဒိၣ် ဂဲၢကိၢ်ထဲ့ ဝ့ၢဒၣ်လီၤ. ပှၤလၢအလချူၢ်ဒၣ်ဘၣ်ဒံၢ်ဘၣ်ဆၢသံၢဒိၣ်(ဖျူ) ဂဲၢကိၢ်တၢ်, ဆိ့မိၣ်လၤ့အသ့ၢ် လၢဆၢသံၢဒိၣ် ကဂဲၢကိၢ်အဝ့ၢဒၣ် ဒဲဂၢ့ဝဲၤနီၣ် မ့ဲပှၤလၢအဒၣ်ဘၣ်ဖျူမ့ၤဒံၢ်အ့ၤ ဂၢ့ဝဲၤလဂၤ လီၤ. ဘဲၢနီၣ်အဒိၢ် ပှၤလၢအအၢ့ယီၢသ့ၢ်မဲၣ်ဝဲၤဆၢလၢ အလဂဲၢဆၢ့ယၢဒံၢ်ဘၣ်နီၣ် ဘၣ် ဆၢချဲ့ဒီ့လၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်ဒိၢ်လီၤ.

9 @ ဖိၣ်ဒံၤ့အၢၣ် ဖါဒံၤ့အဲၣ်

ပှၤလၢအဖိၣ်အၢၣ်နီၣ် အဆၢအဲၣ်ဖိၣ် လလၤ့ဆံၢ်လၤ့ရှၤဘၣ်အမ့ယၢ ဒံၤ့အဆၢအဲၣ် အၢၣ်ဒံၢ် လခီၢလီၤ.

ဘဲၢနီၣ်အဒိၢ် ပှၤလၢအကျိၣ်အစ့ၤ အၢၣ်ဝ့ၢလဖၣ်နီၣ် ဒံၤ့အသ့ၢ်လိဖၢ်အၢၣ်အကို့ အဆၢချဲ့ဒီ့ လၤ့ဝ့ၢဒၣ်လီၤ.

10 @ ဖျၢ လအၢ့ယံၢ်ယါဘၣ် ဘုၣ်

ဖျၢနီၤ လအၢ့ယံၢ်ယါဘၣ် ဘုၣ်အကျိၤ ထီးမဲွအအၢ့ဘုၣ်နီၤ အခိၤဘုၣ်ထၢလၢၤဘုၣ်လီၤ.
ဘဲၢနီၤအဝိၣ် ဆၢမၤလၢၤလဖံၣ်လမၤယံၤယါဘၣ်ဝဲၢ လမံၤမံၤနီၤ ထီးမဲွအဖံၣ်အမၤဝဲၢတၢၣ်
ဘၣ်ဘူၣ်ဘၣ်မၢဝဲၢ ဆၢခိၣ်ထံၣ်အကျိၤ ဆၢချဲၤဒိၤလၤဝဲၢဒၣ်လီၤ.

11 @ ထိၣ်ဝံၢအမ့ ထၣ့လန့

ထိၣ်ဝံၢနီၤ အမ့အီၤအှၤ. ဘဲၢထိၣ်ဝံၢနီၤ အမ့ကနံၣ့ဒဲကနံၣ့ အမ့ထၣ့လန့ဘၣ် အဝိၣ်,
ပှလၢၤအဖံၣ်အၢ့မၤအၢ့ လနံၣ့ဘၣ်လနံၣ့ ဗိၤထၣ့ဒိၣ်ထၣ့ လၥ့ၣ်ဘၣ်လဖၣ်နီၤ ဘၣ်ဆၢချဲၤဒိၤ
လၤဝဲၢဒၣ် ဘဲၢနီၤဝိၣ်လီၤ.

12 @ ဆၢ့ အၢ့ဘၣ် ယၣ်ဗါ

ဆၢ့နီၤ ထီးမဲွအအၢ့ဘၣ် ယၣ်အဗါတၢၣ်, လၤ့ဝံၣ်လၤ့ဘဲၤ ဂဲၤလနၤ့ခူၣ်လနၤ့ဘၣ်လီၤ.
ဘဲၢနီၤအဝိၣ် ပှလၢၤအဖံၣ်ဆၢမၤဆၢ ဝံၢထီးဝံၢလဲၢ့ ဖျူၤဖျူၤဖျူၤဖျူၤ လအီၤဘၣ်နီၤ ဆၢချဲၤ
ဒိၤလၤဝဲၢဒၣ် ဘဲၢနီၤဝိၣ်လီၤ.

13 @ ပအှၣ်နီၤ နၢ့ ဘဲၢ အခိအခါလီၤ

ပအှၣ်လၤ့ဘ့နီၤ နၢ့နဲၣ့ပအှၣ်ဗဲၢ့ထၤလီၤ. ဘဲၢနီၤအဝိၣ် ဆၢအဂဲၤလမံၤမံၤနီၤ ထီးမဲွအ
ယံၤထၣ့နီၤ လၤ့ဘျိၣ်လၤ့ဘျၣ် ၥ့ၣ်ဝဲၢအကျိၤ ဘၣ်ဆၢချဲၤဒိၤလၤဝဲၢ ဘဲၢနီၤဝိၣ်လီၤ.

14 @ ဗ့ၤ လချူၣ်အီၤဖ့ၤဝဲၤ အထိ

ဗ့ၤ လချူၣ်အီၤဒံၣ်ဒၣ် (ပလဗ္ဗၤဒံၣ်ဘၣ်) အှၣ်ပဖ့ၤဝဲၤအထိ မၤဗဲၢ့ဝဲၤမၤ ထီးမဲွဗ့ၤအီၤနီၤ ပ
ထၣ့ဘၣ်အထိဒဲ ပဖ့ၤဘၣ်လီၤ. ဘဲၢနီၤအဝိၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ လမံၤဘၣ်လမံၤ လၢၤပကမၤ
နီၤ လချူၣ်ပလမၤဒံၣ်ဘၣ်နီၤ ပကြၢံၣ်ကိၣ့ဝဲၤ တဲၤဝဲၤ ဆီၢ့မီၣ့ဝဲၤနီၤအကျိၤ ဘၣ်ဆၢချဲၤဒိၤ
လၤဝဲၢ ဘဲၢနီၤဝိၣ်လီၤ.

15 @ ထိၣ်ထိၤအှၣ်ဆၢ လဘၣ်အလး

ဆၢလၢၤထိၣ်ထိၤနီၤ အှၣ်ဆၢအလးလစီၣ့ဗး ဘဲၢဆၢဖိၣ်ဆၢဗါအဂူၢဂၤ အဝိၣ်အှၤ.
လ့ၤအှၣ်ဆၢ ဗံၤစီၣ့ပြွၣ်ပြွၣ်လီၤ.
ဘဲၢနီၤအဝိၣ် ပှလၢၤအဖံၣ်မၤဆၢ လၢၤအံၤလစီၣ့ လၢၤအိၤလစီၣ့ အဂုးအခၢ့ လအီၤဘၣ်နီၤ
ဘၣ်ဆၢချဲၤဒိၤလၤဝဲၢ ဘဲၢနီၤဝိၣ်လီၤ.

16 @ ယဲးဘံ့ခါ ယဲးဝၣ်ခါ
ၦလၤအအိၣ်ဒဲအဂဲးအဘၣ် ဒဲမၤဆၤဖံၣ်ဆၤ ပ့ၤပ့ၤပိၣ်ပိၣ် လဘ့ၣ်ဘၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤး ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်ဘိၣ်လီၢ.

17 @ ပလ့းဆၤဂီး ပချူၤနူ့ ဆၤရှူၣ်
ၦလၤအစဲ့ၣ်ထ့ၣ်လ့းဆၤဂီးဂီးနီၣ် လချူၣ်လၤဆၤခိဆိ့ၣ်ထ့ၣ်ဒံၣ်ဘၣ်အခါ လ့းဝ့ၢထိးလၤဆၤ အလး လၤအအဲၣ်ဒိၣ်လ့းဝ့ၢနီၣ်လီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၣ် ၦလၤအထိၣ်အတွၣ်ဝဲးဆၤဒဲ အီၣ်တဲး ဝဲးအဘၣ်ဒဲ ဖံၣ်ဆိၢမးဆိၢဝဲးဆၤလဂၤနီၣ် အဆၤဖံၣ်ဆၤမးဂီးဆိၢဝဲးလၤ ၦဂူၢဂးအမ့ၤယါ အကို့ၤ ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤးဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်ဘိၣ်လီၢ.

18 @ ပလ့းဆၤဂီး နါအ့ၣ်ထံၢယွး
ၦလၤအဂဲထု့ၣ်လ့းဆၤဂီးဂီးလ့ၤလဂၤနီၣ် ဆၤချံၢ်ဘၣ်နူ့ယံၢယါတၣ်, အနၢထံၢ ယွးဝ့ၢဒၣ် လီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၣ် လမွဲဒံၣ်ဘၣ် အဆၣ်အထီလါနၢ့ဂ့း လၤဆၤလိဖၣ်အၣ်လယံၣ် အကို့ၤ မးဆိၢဝဲးဝ့ၢနီၣ် လကဲၣ်ခိးကဲၣ်တးဘၣ် အမ့ၤယါ ကဲၣ်ထ့ၣ်ထဲ့လခီၢလၤ ဆၤဂၣ်ဂီးဂၣ်စၣ် အကို့ၤ ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤးဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်ဘိၣ်လီၢ.

19 @ ပနၤးထၣ် ပအ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်
ၦလၤအအ့ၣ်ပၤ ဒ့ၣ်ဘံၣ်ယၣ်ဘံၣ်လဂး, အ့ၣ်လအ့ၣ်ပၤနူ့ဘၣ်ဝ့ၢယီၢယီၢ လါနၢ့ဂ့း, လၤ ဆၤဘု့ၣ်ဆၤးဘၣ်ဆၤးအဖၤး အဘၣ်လဂၣ်ဂီးဘၣ် နၤးထၣ်နၤးကူၣ်နီၣ် လၤခဲၢ့ထဲ့ အ့ၣ်ပၤနူ့ဝ့ၢ ဒဲ အ့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်လီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၣ် လၤဆၤဖံၣ်ဆၤမးအဖၤး ၦလၤအဘၣ်လဂၣ်ဂီးဘၣ်ယီၢ ယီၢတၣ် အွံၣ်ဘၣ်ဆၤးဆၤနၤးနီၣ် နူ့ဘၣ်ထဲ့ဝ့ၢ အခိးအတးအကို့ၤ ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤးဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

20 @ ပမိၢ့ဆၤယီၢ ပခိးဆၤကၣ်
ၦလၤအဆိၢ့မိ့ၣ်ဆၤ ယီၢယီၢနီၣ် ဘၣ်ခိးဆၣ်ယါ ယံၢယါ ဆၤကၣ်ဆၤဂဲးလီၢ. လၤၦ ဘဲၢနီၣ်အဘိၣ်လဖၣ်အဂးမွဲဂ့း လၤၦလူယီၢချဲးဆၤအဂးမွဲဂ့း, လၤၦမးယီၢဆၤလဖၣ်အ ဂးမွဲဂ့း ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤးဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်ဘိၣ်လီၢ.

21 @ အ့ၣ်ဘဲျးအ့ၣ် လဘၣ် ဂူၣ်ဖိၢ့ , အွံၣ်ဘဲျးအွံၣ် လဘၣ် အချိၢ့
ၦလၤအထိးရှ့ၣ်ထိးနၤအဘၣ် ဒဲဖံၣ်ဆၤမးဆၤ လါနၢ့ဂ့း လကဲၣ်ထ့ၣ်ဘၣ် အခီၢ့အရှး နး မံးလဖၣ်မွဲဂ့း, ၦလၤအခိၣ်နူၤလအီၣ်ဘၣ် လဘ့ၣ်ယါဘၣ် ဆၤအဆၣ်အထိ ဒဲမးမွံၢမးဖျး ဆၤလူၤဂဲးလူၤဘၣ်လဖၣ် အဂးမွဲဂ့း ဘၣ်ဆၤချဲးဒီးလၤးဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်ဘိၣ်လီၢ.

22 @ ပအီၤဝံမ့ၢ် နဲ့ ပအၢၣ်ဘၣ် မ့ၢ်အဒံၣ် , ပအီၤဝံထံၤ နဲ့ ပအီးဘၣ် ထံၤပံၣ်
မ့ၢ်လၢပအၢၣ်ဖှိၣ်နီၣ် ပခိၣ်ထီးအမံၢ်ဂ့ၢ်မံၢ်ဘၣ်မၤ ပအၢၣ်ဘၣ် မ့ၢ်အအဒံၣ်လီၤ. ဘၢနီၤအဝဲၣ်
ထံၤလၢအဒုၣ်နီၣ် အ့ၣ်ပအီၤခိၣ်ထီးအလၤ့ဒၣ်ဒဲ ဂဲၤပံၣ်ထ့ၣ်ထဲ့နၢၤ့မၤ ပအီးဘၣ်အပံၣ်လီၤ.
ဘၢနီၤအဝဲၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ လမံၤ့ဘၣ်လမံၤ့နီၣ် အ့ၣ်ပအဒံၣ်ဝၣ်ဆၢၤ့နၢၤ့မၤ ပကန့ဘၣ် အခိး
အတၤဝ့ၣ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီး့လၤ့ဝ့ၢ ဘၢနီၤဝဲၣ်လီၤ.

23 @ ပ့ၤလၢပ့ၤအလး , ကွၤလၢကွၤအလး
လၢဆၢဘၣ်ဝဲၤ့ဘၣ်ဖ့ၤလၢပ့ၤအလးနီၣ် ပဘၣ်ဖ့ၤလၢပ့ၤ ဒဲဆ့ ပဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၤအခါနီၣ် ပ
ဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၤနီၣ်လီၤ. လါနၢ့ဂ့ၤ ဘၣ်ဖ့ၤလၢကွၤအလးနီၣ် အ့ၣ်ပကျိၣ့ပဖ့ၤလၢပ့ၤတၢ်
လန့ကၤဘၣ်ဆၢလီၤ. လၢအလးဒၣ်ဝ့ၢ အလးဒၣ်ဝ့ၢ အ့ၣ်ပဝဲၤ့နီၣ် အခိးအတၤကအီၣ်ဝ့ၢ
အဝဲၣ် ဆၢဖံၣ်ဆၢမၤ လၢအထီဒၣ်ဝ့ၢ အထီဒၣ်ဝ့ၢ အ့ၣ်ပကိၣ့တဲၤ့ဖံၣ်မၤမၤ ပကန့ဘၣ် အ
ခိးအတၤအကို့ ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီး့လၤ့ဝ့ၢ ဘၢနီၤဝဲၣ်လီၤ.

24 @ ဆၢဘိၣ့လအီၣ် ချံၣ်စဲၣ့လၢခီၢ့ ဖိၣ့လန့
ဆၢလၢချံၣ်နီၣ် အ့ၣ်မ့ဲလၢခီၢ့ဘူၢခိၣ်လခီၢနီၣ် စဲၣ့ဝ့ၢဒၣ် ဖျဲၣ်ဖျဲၣ်ဝ့ၣ်အ့ၤ. မ့ဲလါနၢ့ဂ့ၤ ပှၤလၢအ
ဆၢဘိၣ့လအီၣ်ဘၣ်နီၣ် အ့ၣ်ဒၣ်ခီၤ့ ချံၣ်လၢခီၢ့ဘူၢခိၣ် လါနၢ့ဂ့ၤ ဖိၣ့ဝ့ၢဒၣ် လန့ဘၣ်လီၤ.
ဘၢနီၤအဝဲၣ် ဆၢလမံၤ့မံၤ့လၢ ကြၢၣ်မၤန့ဝ့ၢ ဘီၣ်ဘီၣ်ယီၢယီၢ လါနၢ့ဂ့ၤ အ့ၣ်လန့ဝ့ၣ်ဘၣ်
ဝ့ၢနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီး့လၤ့ဝ့ၢ ဘၢနီၤဝဲၣ်လီၤ.

25 @ ဆၢပီးယိၤ ကယး အနိၤ့
ဆၢပီးနီၣ် အီၣ်ဒဲ အနိၤ့ဖၣ်ဒိၣ်ဖၣ်ထီၢ ထီးအလကြၢၣ်ဘၣ်ဒဲ အခိၣ်ပွံၣ်နီၣ်လီၤ. ကိၣ်နံၤ့ဒ့ၣ်
အ့ၣ်ဘၣ်ယိၤန့ အနိၤ့ဖၣ်ဒိၣ်လါနၢ့ဂ့ၤ ထီးမ့ဲအဒၣ်ဆၢၢ့ယၢ အဒုၣ်အဒၤနီၣ် မ့ဲလၢအနိၤ့ပၢ့
န့ အခိၣ်ပွံၣ်အကို့ မၤဂဲၤမၤချူၣ်ဝ့ၢ လန့ဘၣ် ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်နီၣ်လီၤ.
ဘၢနီၤအဝဲၣ် ပှၤလၢအလီးဂ့ၤ, အဆၢချဲၤ့ပိၤန့အဆၢမၤနီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီး့လၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘၢ
နီၤဝဲၣ်လီၤ.

26 @ ဝံၣ့ရှါအလဲၢဂ့ၤ
ဆၢလၢဝံၣ့လၢအအီၣ်ဒဲ အလဲၢလဖၣ်နီၣ် ဒံၤ့အမုရှါ ဒံၤ့အလဲၢပွ့ၤဝ့ၢဒၣ်လီၤ. ဘၢနီၤအဝဲၣ်
ပှၤလၢအဝၣ်ရှါမ့ဲဂ့ၤ, ပှၤလၢအဆၢကိၣ့ဘၣ်ကိၣ့ဝ့ၣ်အၢမ့ဲဂ့ၤလဖၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲၤ့ဒီး့လၤ့ဝ့ၢ
ဘၢနီၤဝဲၣ်လီၤ.

27 @ ဖိၣ်ဘၣ် ဒၣ်ဂု မၤဆမံၢ်

ပှၤ့ဘၣ့ၢ်ဆါ လနံ့နံ့ အဆၢကိ့ဆၢတဲ့ဂ့ၤနဲ့ ပှၤ့ကွ့ၢ်ဘၢ်ရှါဒံၢ်လီၢ. လၢပှၤဘဲၢနီၤဘိၢ် လဖၣ်အဂၤးနီၤ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

28 @ ထိ ယၣ်ကို့ , ဘၣ်လၢ ယၣ်ဒီး

ယၣ်ကို့နီၣ် ပအၣ့အွံၣ်နဲ့ ယၣ်ဒီးဒဲ အပွ့ၤဆ့ အၣ်နဲ့ ယၣ်ဒီးဒံၢ်လီၢ. ပှလဂၤလၢအထိ ဝဲၤယၣ်ကို့လါနၢ့ဂ့ၤ နူလခီၢလၢယၣ်ဒီးနီၣ် အဘၢ်ဂၢ်ဂီ့ဝ့ၢဒၣ် ဒီၣ်မၤလီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၢ် ဘဲၢပဆၢထိစိၤ အီၣ်ဝဲၤဝ့ၢဒၣ်အဘိၢ် အ့ၣ်လကဲၣ်ထ့ၣ့ကဲၣ်ထီၢဘၣ်နီၣ် ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

29 @ ထီစူၣ်ဒူၣ် ထီမိပွါ

ဆၢအလးအကျဲၤဒဲ ပှရှၤအဆၢဝံဆၢနၤ အ့ၣ်လကြၢံ်ဘၣ်နီၣ် ဘဲၢအထိဝ့ၣ်ဝ့ၢအဘိၢ် ပ ဘၣ်ယိအီၣ်ဝ့ၢဒၣ်လီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၢ် ဆၢဖံၢ်ဆၢမၤ ဆၢအၣ့ဆၢအီၤ လမံၤ့လါလါ အဂၤး ဆ့ ဘဲၢပဆၢဆိ့ၢ့ယိလါနူအဘိၢ် အ့ၣ်လကဲၣ်ထ့ၣ့လၢ့ဘၣ်တၢ် ဘဲၢအဝ့ၣ်အဘိၢ် ပကြၢံ် မံၢ့ဝုၣ့မံၢ့ဘၢ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

30 @ ကဆၢ့ရှါ ယဲးလၤ့ဘၣ် အမီ့

ပှလၢအဘၢ်ရှါထ့ၣ့လဖၣ်, လၤ့ဖိၣ်ဘၣ်ဒဲ ဝုၣ့နၣ့ဘၢ်နၣ့ဆၢ, ချဲ့ဝံၤ့ချဲ့ဝၤ့အနိၢ်အကို့, ဘၣ် ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

31 @ ဗ့ၤလအဲၣ့ ဗ့ၤအလံၤ , ကွၤလအဲၣ့ ကွၤအလံၤ

ဗ့ၤအဘ့ၢ ကွၤအဘ့ၢလဖၣ်နီၣ် ထီးမွဲအနါလဖိးဒံၢ်ဘၣ်အခါနီၣ် အဲၣ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢအလံၤလၢ အအီၣ်ဝဲၤလဖၣ်အဘိၢ်နီၣ်အ့ၤ. (လၢနီၣ်အမ့ၤယၢ ထီးမွဲပဖ့ၤဆၢဖၢ်ဆၢ အနီ့လဖၣ်နီၣ် အ နါဖိၤဝ့ၢဒၣ်ဝ့ၣ် ယီၢယီၢလီၢ.) ဘဲၢနီၣ်ဘိၢ် ဆၢလၢပဝ့ၣ်ယၢယံၢယါဝဲၤ, ပဖံၢ်ပမၤယံၢယါ ဝဲၤ ဆၢမၤအလံၤနီၣ် ဂ့ၤနဲ့ၣ့ဒံၢ် ဆၢဖံၢ်ဆၢမၤ ဆၢကိ့ၣ်ဆၢတဲ့အဘ့ၢလၢ ပလဝ့ၣ်ယၢဝဲၤ ဘၣ်နီၣ်အကို့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢဒၣ် ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

32 @ ဝံၣ့ပိၤ အဖၢၤ့အိၤ

ဝံၣ့ဝံၣ်ဝၣ်ဝံၣ်နီၣ် ထီးမွဲအပိၤလၢံၣ်နီၣ် ယံၢယါအဖၢၤ့လခီၢနီၣ် အိၤဝ့ၢဒၣ်လီၢ. ဘဲၢနီၣ်အဘိၢ် ပှလၢအဘၢ်ရှါထ့ၣ့လဖၣ် မွဲလၢအဝုၣ့လထံၢဘၢ်လထံၢလၢၤ့ဘၣ် ဒဲဆ့ လ့ၤဆၢထဲ့ဆၢ လ နၢၤ့လၢၤ့ဘၣ် ဂ့ၤဂ့ၤအကို့ ဘၣ်ဆၢချဲ့ဒီးလၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢနီၣ်လီၢ.

33 @ မၢ့ကဲ့မၢ့ခိၢ

ဆၫအကဲ့အခိၢနီၪ ထၪ့ဘၬ ပွ့ၤထၪ့ လဒုၤအ့ၬ. ဘဲၢနီၪအဝိၬ ပှလၫအစူၬကဲ့ဆၢကဲ့မွဲ ဂ့ၤ, ပှလၫအဆၫဖံၬဆၫမၤ လအီၪဘၪ ဂ့ၤဂ့ၤဘၪဘၪတၬ, ရှ့ၪဝံၪယါဝံၪ ဆၫလၢ့ဆၫပွ့ၤ လအီၪဘၪလၫ ဆၫနးမံ့နီၪ ဘၪဆၫချဲ့ဒိ့လ့ၤဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၢ.

34 @ ဂူထံၢ အဲၪဂါလ့ၤ အစူၪ

လၫပှဖျိ့အရှါ (ပိ့) လယွ့နီၪ ဆၫစံၬဝ့ၢဒၪ လၫအဘၢ့အိၤ လၫဂူထီးလူၬအကျၤ ဂူလၫ အစုၪအီၪနီၪ မွဲဒၪ ဆီၤမုလီၢ. အ့ၪမွဲ ဂူအဂူၢဂၤလဖၪနီၪ အစုၪအီၪအ့ၬ. ဆၫမၤအဘၬ ထီးမွဲ ဆီၤမု ပိုၬလ့ၤခွံၬ အစုၪနီၪ ဂူဘၢ့, ဂူရှီၢ, ဂူထံၢလဖၪ ဂဲၢမၤန့ အ့ၪ့ယုလ့ၤ ဆီၤမု အစုၪလီၢ. ဂူလၫအဂဲၢမၤန့ ဆီၤမုအစုၪအကျၤ ဂူထံၢနီၪ န့ဘၪ အစုၪ အအၪထုၬ လီၢ. လၫအန့ဘၪ ဆီၤမုအစုၪ အၪနဲ့ၪ ဂူအဂူၢဂၤအကို့ၤ အူၬလ့ၤအဘၬဒဲ အဲၪဂါလ့ၤ ဆီၤမုအစုၪ လၫအန့ဘၪဝ့ၢနီၪလီၢ. လၫအမၤဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪအကို့ၤ ဆၫအစုၪနီၪ လ့ၤ ထ့ၬခွံၬ လၫထံၢကျၤထီးအလူၬလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၬ ပှလၫအန့ဘၪဆၫလမံ့မံ့ လၫအ ဆီၢ့မိ့ လူဒိၪပွ့ၤဒိၪဒဲ အူၬလ့ၤအဘၬနီၪ ဘၪဆၫချဲ့ဒိ့လ့ၤဝ့ၢ ဘဲၢနီၪအဝိၬလီၢ.

35 @ ဂံ့ၪပိၤ အဖၫ့အိၤ

ဂံ့လၫအပိၤ လနု့နု့ မွဲလၫဂံ့ၪအပိၬအလၢ့ လအီၪဘၪ နးမံ့အကို့ၤ ပယိအဖၫ့ အီၪ ပျု့ဝ့ၢဒၪလီၢ. ဘဲၢနီၪအဝိၬ ပှလၫအဘု့ၪအဂံ့ၪ အ့ၪပိၤလါနၢ့ဂ့ၤ စူၪလးခ့ၪခိၪ ထီးဝံ့ၪ လွ့ၢဝံၪလခိၢ လအီၪဘၪနီၪမွဲဂ့ၤ, ပှလၫအမံ့ပိၤဂီ့ၤ, အလ့ၤထံးလ့ၤဆ့ၬလခိၢ ဆၫလမွဲ ဘၪလဖၪ မွဲဂ့ၤ ဘၪဆၫချဲ့ဒိ့လ့ၤဝ့ၢဒၪ ဘဲၢနီၪဝိၬလီၢ.

36 @ ကဲၪထၪ့ ဆၫဟူၤ

ဆၫစံၬဝ့ၢဒၪ ပှရှုၤလဂၤ မၤန့ထၪ့ ဝံ့ၪလကုၬတၬ တဲၤ ချံၢဝါလီၢ. အဝံ့ၪလကုၬနီၪ တဲၤ ဝ့ၢ လဆံၬဘၪလဆံၬတၬ ကဲၪထၪ့လၫ့ ချံၢဝါအ့ၬ. အကို့ၤ စံၬဝ့ၢဒၪ ယကတဲၤမၬ နီၪ ဝၬလီၢ. ဂီ့ၤ တဲၤဒိၬဝ့ၢလီၢ. မွဲလါနၢ့ဂ့ၤ လကဲၪထၪ့ဘၪ နီၪဝၬအကို့ၤ ခွံၬရှိၬခွံၬဝ့ၢနီၪ အဆၫဘိၢ "ဟူၤ"ကနဲၤအကို့ၤ ကဲၪထၪ့ထဲ့လၫ (ဆၫဟူၤ)လခိၢလီၢ.
ဘဲၢနီၪအဝိၬ ပှလၫအမၤဆၫဖံၬဆၫ လကဲၪထၪ့လၫ့ဘၪ နးမံ့နီၪ ဘၪဆၫချဲ့ဒိ့လ့ၤဝ့ၢ ဘဲၢနီၪလီၢ.

37 @ ခဲၢ်နီၤ ယအူၣ်ဝ့ၣ်အ့ၤ, အ့ၣ်မ့ၢ် ပံၤနီၤ.....

ဆၢစံၣ်ဝ့ၢ်ဒၢ ပှၤလၢကလှၤကၣ်ကွၢ်လၢ ပှၤအအူၣ်ပံၤအူၣ်ခဲၢ်ဝ့ၣ်ဝ့ၢ်အဂံၢ်လီၤ. တၢ် ဂံၢ်ဆါနီၤ အၥ့ၢ်စၢ့အဝ့ၢ, နအူၣ်ခဲၢ်ဝ့ၣ်ဖဲ. အဝ့ၢ်လၢခီၢ အူၣ်ဆၤ လဲၣ်ဘၣ်ဝ့ၢ နးမံၤ လါနၢ့ၢ်ဂ့ၤ အဲၣ်ဒိၣ် အူၣ်လၤ့အၥၢ်အကို့ စံၣ်ဘၣ်ထဲ့ ဂံၢ်ဆါနီၤ, ခဲၢ်နီၤ ယအူၣ်ဝ့ၣ်အ့ၤ. အ့ၣ်မ့ၢ်ပံၤနီၤ ယအူၣ်ဝ့ၣ်, ကစံၣ်ဆၢ့ၢ်ထဲ့ဝ့ၢ ဘဲၢ်နီၤအဝိၣ်အခၢ ဒၢဘၣ် ပံၤလၤယံၢ်လၢခိၤနီၤအကို့ စံၣ်ဆၢ့ၢ်ထဲ့ဝ့ၢ်ဒၢ (ခဲၢ်နီၤ ယအူၣ်ဝ့ၣ်အ့ၤ. အ့ၣ်မ့ၢ်ပံၤနီၤ ပအူၣ်ဝ့ၣ်ဆ့အ့ၤ)လီၤ. ဘဲၢ်နီၤ အဝိၣ် ပှၤမၤဆၤ လဲၣ်ဘၣ် နးမံၤ လါနၢ့ၢ်ဂ့ၤ အဲၣ်ဒိၣ် အူၣ်လၤ့အၥၢ်လၤ ခမျးအမ့ၤ ယၢနီၤ ဘၣ်ဆၤချဲ့ဒိ့လၤ့ဝ့ၢ ဘဲၢ်နီၤဝိၣ်လီၤ.

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~
~~~~~~~~~

<u>Translated excerpts</u> from the sound-descriptions of "Pwo Karen Proverbs (150)" section of Mahn Thint Naung's East Pwo Karen Book

1. @ ကျၤဒံၢ ဘွး , ကျၤဖိၢ ဘွးအှၠ
Crow's egg is white, crow is not white

2. @ ကဘၪ့ဒိၢ , အလးဒိၢဝ့ၢလီၢ
Big ship have the great space

3. @ ခ့ၢဒဲ့ ဘၢလဲ့ ခုး ဖၪ့
The daring tiger fell into the trap

4. @ ခ့ၢလဝံၢ ခ့ၢ အဲၪ့ထ့ၠ
Wounded tiger bite off

5. @ ခ့ၢ ဒုၤနဲၢ စူၢမံၢအှၠ
Tiger don't show the claw

6. @ ခူၤမ့ထီၢ ဆိၠထဲ့ ခိၠ
Long-tailed lizard bite back its neck

7. @ ခိၠခဲၪ့ကျၤ ပျုံၪ့ , စၪ့ထၠ ကၢ
When the back of the head is dislocated, it is difficult to bind

8. @ ခိၢလီၪ့ကဖျိၪ့ , ဒံၢကဖျိၪ့
One mountain, one egg

9. @ ခ့ၢဃ့့နိၢ ခ့ၢဒဲ့
Thin tiger is daring

10. @ ချို့ ဒိၢ်နဲ့ ဘံ့
Banyan tree relied on the wood

11. @ ခိၢ အ့ၢလိၤတိၤ , လိၤတိၤ ကိၢ်စီ့
If we are going to be bald head, let the whole head be bald

12. @ စူၢလခီၢ ဘီၢဒ့ၢအ့ၤ
Only with one side of the hand, the sound cannot be made

13. @ စူၢ ဖၢံထီၢ , ဘံ့လၢ အံ့လဲ
Short and long for the hand,
Narrow and wide for the leaf

14. @ ဆၢဆၢၤ မၤပွံၢ ယၢဖိၢသၢ်
Rain make the fish happy

15. @ ထိၢ်ထီၤ အ့ၢဆၢ လဘၢအလး
Civet cat don't have the normal place for the faeces

16. @ ဆၢ့ဘျိၢ ဒၢန့ ဘုၢဒၤ
Blind chicken discover the paddy bin

17. @ ဆၢ့ မံၢန့ , ထိၢ်ထီၤ မံၢန့အ့ၤ
Chicken can sleep, civet cat cannot sleep

18. @ ဆၢ့ဖိၢပွ့ၢ မၤဘျိၢ မ့ၤသၢ
The orphan chick blind the eye

19. @ ဆၢ့မိ အ့ၢအီၤအိၢ , ဆၢဖၤ လၤအ့ၤ
Hen crows and the light don't come up

20. @ ဆော့မိဂွး အီးလော့ အဒံၪ
Good hen drink its egg

21. @ ဆော့ဖိၪအၠု ဆော့ဖိၪပဲး , ဆော့မိအၠု ဆော့မိပဲး
Chick eat, Chick had to scratch
Hen eat, Hen had to scratch

22. @ ဆၟံၚ်ရှ် ရှ်ုအၠု နၠုဘၠု
Old cow choose eat the young grass

23. @ ဒံၪဘၪကဖျို့ ကဲၪအဘိၪ နဒ္ဓု
One sesame seed cannot become the oil

24. @ ပ္ဒိၪပ္ဍု အထံၚ် လအိၪ
Rich or poor don't come from the origin

25. @ နနိၚ်နိၪ ထိ်ါနဲ့ နနါ လဂွး
Don't heighten your mouth than your ear

26. @ နၠုနဲ့ပိ့ ဆၟံ့ လအၠု
Nearby grass, the cow don't eat

27. @ အိၪဗုၚ ယူ , လော့ယူ
Marry with the rat and became rat

28. @ တခ္ခိုးဖ်ိါ လော့ဆါဆါလ်ိါ
Bant-bway flower is slowly dropping

29. @ တော့ ကဘော့ , ဘၚမဲၪ ထၚ် လၞ့ (လလၞ့) လဂွး
When building the ship,
don't worry whether the iron will be enough

30. @ ထႈ ၶ့ါၼိၢ , ဒၢ ၶ့ါ
Challenge the tiger and see the tiger

31. @ ထံါဒိၢ , ၁မၢ လဝံါ
Water rises up, the crocodile don't die

32. @ ဖိၢဘိၢ အ့ၢဆါ အထိ , အၢ့ပႇ အဖႈ့
Just about the time to go toilet, find the hole

33. @ ဖိ့ၢ ယၢ အၢဘံ့ၢ , ယၢ ဖျ့ၢဝ့ၢ
Catch many fishes and there will be the escaped fish

34. @ ဖိ့ၢဘၢ ဂူဘ့ါ , ဖိ့ၢ ခိၢ ခၢ့ခၢ့
Catch the cobra snake, hold the head firmly

35. @ ဖိၢလဂ့ႈဘၢ ဘၢထိး မိဖါ
Bad child do suffer the parent

36. @ ဖိၢဘၢ ဥၢစူႈ , ဘၢရှါ ဘၢဥၢဒႈ့
(ဖိၢဘၢ ထိၢစူႈ , ဘၢရှါ ဘၢလႈ့လံၢ)
The child sharpen the pointed one,
the elder must sharpen the thick one (dull one)

37. @ ဖိၢဒံႈ့အၢ ဖါဒံႈ့အဲၢ
The more child the father have, the more he love

38. @ ဖႈ့လံႈ ထ့ဖၢ , ဖႈ့ဘါ့ နှ
The old pot is broken, get the new pot

39. @ မွႈလဖျိၢ့ပး မွႈဖႈ့ နႈ့အ့ၬ
One rice piece cannot win the rice pot

40. @ ယၢလံၢအၢ အဖၤ့ ဆွံ
There are many fishes and the pond is shallow

41. @ ယၢအုၢ လအွံၢ , ဆၤအၢ့ ထိး
The fish paste is not sweet, but long lasting as the food

42. @ ယၢ ဂၢ်ဖျ့ၢ် , ယၢ ဒိၢ
Escaped fish is big fish

43. @ ယၢနီၢ ဖ့ၢအၢ့ကဲၢ , နီၢ့နီၢ ဒုၢ်နဲၢ ကဲၢအ့ၤ
Able to give the fish, unable to show the pond

44. @ ယၢအုၢလဘံၢ့ အုၢလၤ့ပိုၢ် ထိးလူၤ
One expired fish make the whole batch smelly

45. @ ဝံၢ့ဖီၢနီၢ လ့ၤဖိၤထွ့ၢ နၠၢဖိၢ နးဆိၢ်အ့ၤ
Flower never follow the bee

46. @ ဒံၤ့ဘၢ်ရှါ ဒံၤ့ထၢ့ဝံၢ့ထီၢ
The more one mature,
the more one have to climb up the high tree

47. @ ပဂဲၤဝၢ် ပအဆီၢ့ ပြံၤပြၤ
We move around and our skin hairs are scattered

48. @ ပမ့ၤပွံၢ် ပဒၢလၤ့အ့ၤ
We don't see our eye rheum

49. @ ခၢ့လၤ့လၢံ ထ့ၢ်ခွံၤန့ , ချဲၤ့လၤ့လၢံ ထ့ၢ်ခွံၤန့အ့ၤ
If the foot is fallen, we can pull out
If the talk is far reaching, we cannot pull back

50. @ ပအအ့ၪ နၢ့အုၪ နှၢ စီၪအထီလီၢ
Our faeces are smelly only while it is wet

51. @ ပဂၢ်ဂီလၪံ ပရှ့ , ပအၪ့အၪ ဂူၢ်ချ့ၪ
We move much and we became poor
We eat much and our abdomen is abnormal

52. @ ပဆၪ့လၢ့ ပၥၢ်, ပယးဒံ့ ဆၢအ့ၤ
We humble ourselves and our waist don't hurt

53. @ ၥ့ၪယၢလူၤၥ့ၪ ဘၪလူၤအ့ၤ
Able to know about everything, everything is not correct

54. @ အမိ ကံၪကဲ့နီၪ , အဖိၪ ကံၪကဲ့ ဆ့လီၢ
If the mother is spotted, the child will also be spotted

55. @ ထိၪယီ့ အလူမုၤ လါနၢ့ အဒံၪဆဲ့ၪ
The sound of the crane is pleasant, but the egg is sour

56. @ အနိၢ် ဆၫ့ ဘဲၢ နှၢစ့ , အၥၢ် ကဲၪ့ ဘဲၢ ဂ့ချုံ
The mouth is sweet like the honey ,
the heart is crooked like the cane coil

57. @ အ့ၪမဲ့ ထိၢ့နီၪ လၢ့ထံး , ပဘၪထၪ့ အလွ့ အ့ၤ (ထူၢ်ဖျ့ၢ အလွ့ အ့ၤ)
If the gold is real, we don't need to polish the colour

58. @ အီၪ ဖိၪဃ့ၪ ဒဲမိ , မီ့ၪဖိ့ အီၪ ၥံ့ရှူၪလၢ
Orphan live with the mother like staying with the shady tree

59. @ ပှၤအိၣ်အါ နၢ် အဃ့ၣ် , ပှၤအိၣ်ရှၤ ဘၣ်မဲၢ် အခ့ၢ
(အိၣ် လၢဂၤတိၢ်နီၢ် ဘၣ်မဲၢ် အခ့ၢ)
Live with many people, smell of the faeces.
Live alone, afraid of the tiger

60. @ အိၣ်ကွၢ်ဝဲၤ ဆၤအ့ၣ် အဘှဲၣ်အဆဲ , အ့ၣ်ဘၣ်ဝံ အ့ၣ်ယီၢ
Keep the food remains, one can eat easily if being hungry

61. @ အ့ၣ် ထံၤသၣ် , ဖိၤ ထံၤမုၣ်
Eat the cucumber fruit and follow the cucumber tree

62. @ အ့ၣ်အီၤ ဝ့ၢ်နီၢ် , အ့ၢ်ဆၢ ဘၢ်ဝ့ၢ်
If one can eat and drink, one must be able to void faeces

63. @ အ့ၣ် ဆၤအှူၣ်အယၢ် , ယိ ဆၤအှူၣ်မ့ၤ အ့ၤ
Eat the monkey meat, don't look the monkey's face

64. @ အဲၣ်ဒဲၣ်မုးဒံၢ နှ့လုၤဘံၣ် လဖျ့ၣ်ဒံၣ် ဆၤဖယံၣ်
The hermit, who practice evenwhile being covered by the grass, is not out of the blame

65. @ ဘုၢ်ဆၢံနီၢ် ဒံၤ စိၤလၤအယဲၣ်လီၢ
Inferior paddy is flied away to the far

66. @ ဝၢ်ဘၢ့လဘုၤ နှၢအ့ၢ်နုၤလဲၣ် နၢဖှူၢ , ဝ့ၢ်ယၢလီၢ
Only became aware after a piece of the tender bamboo shoot went into the nose

67. @ ဘျၢ်ရှၢ လဝ့ၢ်ဘၢ် , လီၤလၤ ဝၢ် လဂ့ၤဘၢ်
Unable to strip, tell that the bamboo is not good

68. @ ဂၤပှၤ ခ့ၢ , ဒၣန့ ဖူၢထၢ့
Avoid the tiger and discover the bear

69. @ ပှ့ၤလကျဲၤဘၣ အဲ့ၣ လဝ့ၣ
The sword, not being filed, is not sharp

70. @ ပနံဆီ့နီၣ ပဘၣဂၣ့လီၢ
We laugh much, we had to cry

71. @ ဖိၣဝၣ ဒၣန့ စ့ၤရှး
Child find the silver coin

72. @ ချံၢထ့ဖၤ အပွ့ၤအၣ , ပှၢထ့ဖၤ ဘၣလၤ့ရှၣ
Put the high price on the broken boat
Have to divorce if people break away

73. @ လဝၤမဲၣ ထံၢဒိၣ , ထံၢဒိၤ့ဒိၣ ယယါဒိၤ့ဖျိၤ
No fear for the rising water,
the more water go up, the more I swim across

74. @ နါနီၣ ဒိၣဝဲထ့ၣ , မ့ၤနီၣ ယိအယဲၤ့
Make the ear to listen, the face to look to far away

75. @ ဘံ့ၣဒဲဝၣ နအ့ၣဘိၤ့ထိၤ့ , ပြၤ့ဆိ့ၣဆါ နခၢ့ဂၤ ဝ့ၣအ့ၤ
If you build the bridge with the wood and the bamboo, you cannot cross as the strong and weak are competing against each other

76. @ ဖိၤ အဝၤ အခဲၢ့ , ဘၣ ချူၤလၤ့ (စိၤကွၣလၤ့)
Follow the desire and we will fall with face down

77. @ ဂံႇ ဘႇအီႇဒဲ ဗၢ့ , ပှရှႈ ဘႇအီႇဒဲ ကိႇ
House must have the ladder, man must have the knowledge

78. @ ဆႉလွႈအီႇ လွႈဒဲနဝိႉ , ယိဝဲႈနလွႈ ဘႇဂၢႉဖျိႉ
If there is travel, go with your companion, look before
where you go, you will get to wrong place

79. @ ဆၢ့မိ အီႈအိႇ ဆၢ့မိ ကဒံႇ , ထွံႇ အိႈယိႈ ထွံႇ ကဝံၢ
When the hen crows, the hen will hatch the egg.
When the dog howls, the dog will die

80. @ အဘၢ့နီႇ မႈဗငန္ , အလံႈနီႇ ခွံငရှိင လဂွႈ
Discover the new, don't throw away the old

81. @ အမ့ငသႇ လဲ , အဝိႉ အႇ
Wide face get many friends

82. @ ဆႉဗံၢဆႉလႈအႇလမံႇ ဘႇ ဆႉနိၢ့ဆႉနႉ
Too beautiful is to be troubled

83. @ ဆႉအဂွႈနီႇ ဗုငန္ , ဆႉအႉ့နီႇ ခွံငရှိငခွံင
Keep the good ones, discard the bad ones

84. @ ဘႉ စီႈဆါနီႇ အီႇထး ဝ့ႇ
If one is in weak mind, one will be left behind

85. @ မိဖါခိး လဝ့ႇယၢ , ထၢ့ဒုႇဒႈ လႈ ဆႉနႉ(ဆႉရှ့)
Don't know the gratitude for the parents, fall into the
poverty

86. @ ဘဲၢ နအလူႇနီႇ ကီႈဝိႉ အခၢ့ အဝိႉ , အဝီၢနီႇ ဘႇမုငလႈ ဆံႉ
As you clothe tightly, the voice also be pleasant

87. @ ပွ်ကူၺုႇၼိူဝ် ၵႃႈရၢမ် , ပွ်ၵၢၼ်ၼိူဝ် ၵႃႈထီ
Lazy person will be poor
Industrious person will be rich

88. @ လိၵ်ႈလႆႈ ဢမ်ႇႁူႉ ပဵၼ်ၸုမ်ႇ , လၢမ်းလႆႈ ဢမ်ႇႁူႉ ပဵၼ်ၽိတ်း
If one don't know the letter, one will be like blind
If one don't know the way, one will be in wrong path

89. @ ၸူမ်းၸိူင်ႉဝၢၼ် ဢမ်ႇၼိူဝ်ၶူဝ် (ၵိုင်ႈမႆႉ) , ၵႃႈၼမ်လူင်
Shan-bell hit the stick (tree branch) and sounding too much

90. @ ပၼၢႆႇၵႅၼ် ဢမ်ႇ ဢၼ်ၼိုၵ်ႈ , ပွ်ဝၢၼ်ႇၵႅၼ် ဢမ်ႇ လိုၵ်ႈလၢၼ်
Old buffalo burden the tusk,
Elder person love the son and grandchild

91. @ ထွမ် ယဵၼ်ႈ ထိုၼ်လၢႆး
The dog tread the pig's place

92. @ ပွ်မေႃႇၵူၼ်ႈ ၶူဝ်ၵူၼ် ထီ , ပွ်ၸၢႆးၵူၼ်ႈ ဝၢၼ်ထီ
Good woman have the long hair
Good boy have the patience

93. @ ပွ်မေႃႇဢမ်ႇ ဢၼ်ၼိူင်ၵျိူင် , ပွ်ၽိဝ်ႇဢမ်ႇ ၵၢၼ်ၽိူဝ်
Bad woman talk non-sense, bad man don't follow the rule

94. @ ၶူဝ်ဢၵူၼ်ႈၼိူဝ် ဢိူဝ်ၵမ်ႇ ဝၢၼ်ႇၵူၼ် , ထၢၼ်ႈၽူဝ် ဢိူဝ်ဢၵၢမ်ႇ
Keep the good things in the secret, the brothers in the unity

95. @ ႁိူၼ်းၵိူဝ် ဢၶိူဝ် ဢမ် , ပွ်ၵိူဝ် လိူဝ်ႈ ၵမ်
The big house have many roof, the big man is difficult to talk

96. @ စူၢ ဂဲႈဖျူ , ပနိၤ စိၢ
Hand move and our mouth wet

97. @ ပှ်ရှုႉနီၢ ထိးဆၢႉ , ဖိၢသၢနီၢ ယၢ့သၤ
Support the poor, give the kindness to the child

98. @ ကမာ လႉအီႈ လါနၢ့ အခိၢ လဖံၢ , ဘၢ့အွံၢ လါနၢ့ ထံၢလၢ ဂ့ၢ
Though the well is drinkable, the roof is not clean
Though the curry have the flavor, the salt is salty

99. @ ယၢကၢၤခဒိၤ အီၢဒဲ ခဲႉ , လအီၢ ရီ အဖၢ့လၤ နးဆိၤ
The (ya-kas-kha-dos) fish, going with the fins, never stay under the coarse basket

100. @ ပစဲ့လၢံၢ ပခၢ့ နီႉ , ပအၢ့လၢံၢ ပမဲၢ ဖိၤ
We run much and our legs are hard
We eat much and our teeth break

101. @ ယၢလံၢအၢ အဖၢႉ လယိၤ , ပှ်ရှိအၢ လွႈဆၢ လဖျိၤ
Too much fish and the pond is not deep
Too many elder persons and the travel is not moving

102. @ ကျိၢ ဘၢခိၤနၢ အဘီၢ , ပ့ၤ ဘၢယိ အနါ
Listen the sound for the drum
Look the blade for the sword

103. @ ကျိႉ ဘၢအီၢဒဲ စီႉ , ရှိႉ ဘၢအီၢဒဲ အထံး
Pagoda must have the umbrella, Dragon must have the crest.

104. @ ခ့ၢဒဲႉနၤ ခ့ၢဘၢ ခူႈ , အၢ့အီႈအၢ ဒၢခိႉ ဆၢဆၢ
Too much daring tiger get trapped
Too much eating get the disease

105. @ ထိၣ်ဖှံၢ် ထၣ့ မူၢ်ခိၣ် လထီၤ့ , လၤ့ထးထဲၤ့ နၢဖှူၢ အဖၢ့ခိၣ်
Saliva don't go up to the heaven, it just fall back on the nose

106. @ မၤထုး ခ့ၢလၢ်အဖၤ့ , ခ့ၢ ဂဲၢထၣ့ မၤလနၤ့
Tease the tiger from the hole and
unable to calm when tiger come up

107. @ ဝၣ်ဘၣ့ ဆိၤ ဝၣ်ရှါ , ဖိၣ်ဘၣ် ဒီ့ထဲၤ့ မိဖါ
The young bamboo burden the old bamboo
The child teach back the parent

108. @ ထံၢ ယွၤဆီ့ ထံၢလယိၤ , ထံၢ ဂုးဖုး ထံၢယိၤ
Water flow strong and water is not deep
Water flow calm and water is deep

109. @ ဘုၣ်ဆၢ် အိၣ်ထၣ့လၢ် ခရဲးဖၤ့ , ထိၢ်ဘီ့ဘံၢ် အိၣ်လၢ် ထိၢ်ချိၤ
Good paddy is at the threshing floor,
Plucky pig is at the pig feeding trough

110. @ ဆ့ၢ်ဘ့ၣ် အိၣ်ဒဲ ပြၤ့ဖိၣ် , နီၢဘ့ၣ် အိၣ်ဒဲ ပြၤ့ဖိၣ်
Able to thrust, there is a competitor (for sparring)
Able to wrestle, there is a competitor

111. @ ထီးဒၣ်လး ယၣ်ဖှိၤ စဲ့လၤ့ , လဖျ့ၢ် ဆနဲး
Anywhere the fresh-water herring fish run away,
unable to escape from the fish-catching net

112. @ စူၣ်လဘ့ၣ် မိဘျၣ်ရှၢ , လူၣ်လဘ့ၣ် မိထၣ်
Don't have the hand skill, want to strip the bamboo,
Unable to thread, want to weave

113. @ ဆၢ်မံၤလၢ်ဆိၢ လ့ၤ အ့ၣ်လီၤ, လၢ်ခံ လဒိၤ ဖိၤထွဲၤလီၤ
If the front side cow is going straight,
the group behind will follow straight

114. @ ဆၢ်မံၤ လဲၤဖၢ် လၢ်အဂီ , ခ့ၢ ဖီ့ၣ်ဆိၤအဲ့ၣ် ယီၢနၢ်
The cow depart with the group,
the tiger snatch away and bite with ease

115. @ ဒူၤလၢ အီၤဆူၢ် ယၣ်အုၣ် , ဘၣ်ထံၢ်ဆၢ နု့ၢ ဝၣ်ကဲၤ
The fly, which suck the fish paste,
hit and destroy just the bamboo strip

116. @ ထိၣ်ရှၤ အဲၣ်လၢ့ အမ့ , ပှရှၤ အဲၣ်လၢ့ အဆံၤ
Peacock love the tail, people love the race
117. @ ထိၣ်လဲၢဘွၤ လဂူၢ် , ထိၣ်လဲၢဒွ့ၢ လဂူၢ်
The white heron one biteful, the brown heron one biteful

118. @ ထိၣ် ဘၣ်ယူၤထီ အသံၢ , ပှရှၤ ဘၣ်အီၣ်ပွံၢ်ထီ အမံၢ
Bird had to die while flying, people get to sleep while resting

119. @ ဖိသၣ်အ့ၣ်မ့ၤမဲ ဂၣ့ , သၢ်ရှါအ့ၣ်မ့ၤမဲ နံၤ
Child cry in shame, Elder laugh in shame

120. @ မ့ၤဘျီၣ်နီၣ် အ့ၣ် ကိၢ်လၢၤအဘိၢ , မ့ၤဖဲၤနီၣ် ကိၢ်ဆၢၢ့လီၢ
If the blind call with the sound, the sight-seer will reply

121. @ အၣ့လံၤ ရီ ဂီၤ , အခါဘၣ် ဖ့ၣ်ထဲၤ
After borrowing the coarse basket, return when the time is arrived

122. @ ပုမ်ႈပါ ဢီၵ်ႈဒဲ ၁ၼ်ဘွႈ , ပုရှ်ါ ၁ၼ်ၽႆး လါၼႃႉ မိၽံၼ်ဝိၼ်
Ugly person with the good heart,
people will want to vomit but will befriend

123. @ မွႉလဲႈ လါၼႃႉ ဢဲႈ , ၼၢ လါၼႃႉ ယၢႉ၁ၼ် , ၼႆးလႂ်ႉလၼ်
Loving though there is hatred, Kindness though there is suffering,
that is wonder

124. @ ဝႈလဘီႉ ဂႄထံၢဢွႉ , ပုလဂႈၸး ဂီႉၼႆး ဢွႉ
One cannot cross the water with just one bamboo,
One cannot finish alone

125. @ ၁ံႈထီၢ လၽျူႉၼ်ၻံၼ် (လလွႉႈၽႄ) လံႈ ,
ၼိႈလီႉထီၢ လၽျူႉၼ်ၻံၼ် (လလွႉႈၽႄ) ၁ံႈ
High tree can't cross over the air
The high mountain can't cross over the tree

126. @ ပုၵူႈႉၼီႈ ဢၼိၼ်ၼၢႉ , ပုၸၼ်ၼီႈ ဢပရၢႉ ၼၢႉ
Lazy person's mouth is smelly,
industrious person's news is sweet

127. @ ဢမံႉ ၵိၼ်ထူႉ မွႉထီႉ , ၼွၢ ၸဲႈဘုၼ်ထႄ ၁ံႈလႈ
The name is called as the glutinous rice,
it is just about sticking with the tree leave

128. @ ဂဲႈလဢီႈ မိမႈၶါ , လံႄလၢႉ မိလီႈဘႈ
No strength, one want to try
Not having literary skill, one want to talk

129. @ ဂၢ့ဒဲနါ နဲၩဘ၊ လဂ့ၩ , ဒ၊ဒဲမ့ၬ နဲၩ နးဆံၫ
Don't believe the hearing with the ear
Believe some for the seeing with the eye

130. @ ဝ၊ဂ့ၩနီ၊ ဘ၊ဂိးအ၊့လီၫ , ပှမု၊ဂ့ၩနီ၊ ဘၫဘီၩအ၊
Good bamboo is dry-rotten, good woman is beloved by many

131. @ ပှရှ့နီ၊ ဘၫကွံၩ ဆ၊ၬအ၊့ , ပှဒိ၊နီ၊ ဘၫကွံၩ စ့ၩ
The poor lust for the food,
The rich lust for the money

132. @ ဂံ၊့ဘ၊ အီ၊ဒဲ အထု၊့ , ပှရှၩဘ၊ အီ၊ဒဲ ဆ၊ၬကိ၊့
The house must have the beam
The person must have the wisdom

133. @ ဒိ၊ကဲ့၊နီ၊ အ့၊ အီ၊အတီၩ , ခိ၊လီၩဒိ၊ထ၊့ တ့ၫကဲ၊လီၫ
If one have the truth practice, one can calculate the high mountain

134. @ ဘ့ခၫ ဘ၊အီ၊ ဆ၊ၬမ၊လူၬ , ဆ၊ၬချဲၩ ဘ၊လီၩ အတီၩ
The monk must have the law, the speech must have the truth

135. @ ဂဲထု၊့လံ လဝ့၊, လီၩလ၊ၬ ဂ၊့ခိ၊ဖံၬ လဒၩ
Unable to dance, talk the ground is not level

136. @ လီၩနီ၊ ယီၫ , မၩနီ၊ က၊
Talking is easy, doing is difficult

137. @ ပှချဲၩဒိ၊ဆ၊ၬ ဖ၊ံ လ၊ၬ ဆ၊ၬမၩဖၩ့လီၫ
Person (with the exaggerated talk) is inferior in the work

138. @ ဆ့ၢ်ဘုၣ့်အ့ၣ်နီၤ မၤလိ လဂ့ၤ , နၢ့လီၤ ကဲၣ်ဘၣ်အ့ၤ
Don't joke for not daring to thrust , just talk it will not do

139. @ ခိၣ်နၢ် လီၤတၢ်ဒူၤ , အနၢ့ဆါ ဘံ့ၣ်လဝီၤ
The leader is talking bravely, he himself is not brave (red blooded)

140. @ ထံၢထီၢဝ့ၣ် ထံၢလၤ့ဝ့ၣ်လီၢ
Water can rise up and lower down

141. @ အမိ မၤဖနဲး , အဖိၣ်မုၣ် နၤ့ရှါ
The mother act big manner and the daughter became the spinster

142. @ အဖါ အၣ့ယိၣ်လၢံၣ , အဖိၣ် အီၣ်ဟုၤဒဲ အမဲၢ
The father worry too much and the son get married with the widow

143. @ အဖါ ဖျု , အဖိၣ် ဂီၤ့စိၤ
The fool father and the psycho child

144. @ အမိ ချဲၤ့ဆွဲၢ့ , အဖိၣ် ဘၣ်မ့ၤလဲၤ
The mother talk hard and the children got the hatred of others

145. @ ဆၢ့ဖျု အၣ , ပှၤအၣ့ကံၤ့အၣ့ယၢဆၢ့ဖိၣ် ဒဲ့
There are many foolish men and the beggars are daring

146. @ ကဲၣ်ထိၣ် ဒိၢ်ဘၢ်မဲၣ် လံၤဘံၢ့ , ကဲၣ်ခူၢ် ဒိၢ်ဘၢ်မဲၣ် လၢ့ပွံၤ့
Becoming the bird, one had to fear of the hawk,
Becoming the lizard, one had to fear of the thunder

147. @ ကီၢ်ဒိၤဘၣ် ဖီၣ်ထၢၣ် ဘၣ်ကဲၣ် , အၢၣ်ဘၣ် မၤ ဘၣ်ကဲၣ်
If one wear, one must weave
If one eat, one must work

148. @ ဖျိၤဘၢ်ရှၢ အယၢၣ် လၢၤ
The Karen elder have the warm skin

149. @ ဆၢလၢဘၣ်ယိဘၣ်ဖိၤ မၤယိ လဂ့ၤ
Don't compare the different things

150. @ ဘၢ်ဒိၣ် လၢဖျိၢ်ခွံၤ , ဘၢ်ဆါ လၢထးဘၣ်
The strong-minded one fell down into the hole,
the weak-minded one left behind

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~

<u>Below ones are the translated, not the authentic sayings.</u>
@ မၤကွၢ်ကွၢ် , ဆၢမၤ ဖျိၢ်လီၢ (လွံၤဂီၤလၢဖျဲၣ်လီၢ)
အၢၣ်ကွၢ်ကွၢ် , ဆၢအၢၣ် အခွံၣ်ဝိၣ်လီၢ.
Do altogether and the job is quick.
Eat altogether and the food is delicious.

@ ထံၢလၢဆၢဖၢၤအလဲၤလံၤ ချံၢ်ရှူၣ်လီၢ
ဂံၢ်ကဆါ အဲၣ်ဂ့ၤ ပှမ့်ၤကဂဲၢ်လီၢ
Old well's water are cool
If the house master is good, the guest will come.

@ လ(တီၤ)လီၤ လလၢ(ပ္ၤ)
One is dishonest and one get in need.

@ ဆၢမိ နံၢဘံၢ အဲၣ်ဂုၣ် (ဂုၣ်ဖၢ်ထၢ) , အဒံၣ် ဘၣ်ဂၢ်ဂီၤ
Two hen hatch and the egg is damaged

@ အ့ၢ ပထၢ့ဖုဝဲသံၢ ယံၤရှိုး , မ့ၤကမီၢ့ ဘၢအ့ၢလၢ့လီၢ.
If we brothers are united, one biteful of the rice is enough to eat

@ ပှၤသၢ်ရှါ ဘၢဖံၢ်ဘိၢ် ကၢ , ချီရှါ ဘၢယူၤချီ ကၢ
Elder person is difficult to befriend, old ox is difficult to tend

@ အီၢဒဲ နှၤ စ့ၤရှးကရှး , ဖီ့ဘၢ ယၢကြိုၤ့ခိၢ လဂ့ၤ
Only with one coin, don't hold the head of the gudgeon fish

@ ထနါ အဘိုၤ့ဆၢၤ့ , ၃ု့ ဝၢ လဂ့ၤ
တဝ့ၢအဆၢ့ အဘိုၤ့ဆၢၤ့ , အီၢကွ့ၢထၤ ခိၢလၤသၢ့ လဂ့ၤ
Don't plant the bamboo between the house fences
Don't keep the Ko-Lar-Thal between the village borders

@ အ့ၢ ထၢ့ဖုဝဲသံၢ ယံၤရှိုး့လိၤသၢ် ,
လိးဖိၢ ဘၢအ့ၢ့ဗိၢ ဒၢလ့ၤ မံ့ၢယူၢ် ဘဲၢ ဂိ့ၢကလၤ အဘိၢ်
If the brothers are united each other, even the charred rock will be cooked like the Kazon root

@ ဆရၢအ့ၢအၢ , ချံၢဝါ ကဲၢထ့ၢ နီၢဝၤ (ကဲၢထ့ၢ ဝူၤဝူၤ)
If there are many masters, the boat paddle will become the curry-stirring stick (will become the sound woo-woo after throwing into the water)

@ လၤ့လၢၤထံၢ နၢ့ၢဗံၢ, ထ့ၢလၢၤခိၢ့ နၢ့ၢဗိၢ
To smell rank in the water, to smell burnt on the land

@ စူၢဖျဲၢ အ့ၢ , ခ့ၢဖျဲၢ စဲ့ၢ
Quick hand for eating, Quick foot for running

@ အွ၂လမွဲ နဖံၯနမး , မး လဂွး
Unless it is your job, don't do

@ အ႕ကူၵ့ကူၵ့ မးကူၵ့ကူၵ့
Eat together, do together

@ ထံၢချိၤဖး့ ထံၢယိၤအလး ကကဲ၂ထ႕ ထံၢဆွံအလး ,
နးဖၵ့ဒိၯ ထံၢဆွံအလး ကကဲ၂ထ႕ ထံၢယိၤအလး
In the river, the shallow water place can become the deep water place, and again vice versa

@ ထိ၂ဖးနိ၂ ဆံၯ လါနၢ့ ယူးဖျုးအထိ မးတုး့ ပှၡး လၫအနဲ့ထံၯ လီၢ
Bird (Hto Phar) is small but it can frighten the nearby person if suddenly flew away

@ အွ၂ ကီးဲ့ဝိၯ ဆဲၢ့အစံၢအလး , ပှစိ၂ဖါ ဒ၂လွၤ ဘ၂ဆီၢ့မိ့ဝ့ၢ ဘဲၢ ပှစံၢလး အဝိၯ လီၢ
If clothed with the beautiful traditional clothes, even the ugly person is seemed as the beauty

@ ဝ၂ထံၢထိး မွဲ အဂ့း အွ၂ အဘၢ့ , တလၯမူၯမု၂ မွဲ အဂ့း အွ၂ ပှမု၂နး့
New bamboo bucket is good, Virgin bride is good

@ လချူၯ မးန့ လံ၂ဘး့ , ပအွ၂ဝ့၂ ခဲၢ လီၢ
Before getting the squirrel, we can eat the kal animal

@ ဝံ႕ထီၢ ဒဲ ဝ၂ထီၢနိ၂ ဘ၂ထိး လံးအူ၂ဆ၊ အ၊နဲ႕ အဂူၢဂးလီၢ
High tree and high bamboo are blown by the air than others

@ ရှ၂ လဖး့နဲ႕ဘ၂ လး လ၊ မူၯခိ၂ထၯလခီၢလီၢ
On the sky above, star is not brighter than the moon

@ ဘၢအၢ့ဘၢအီၤ နံ လဂ့ၤ (နူအၢ့နူအီၤ)
ဘၢဝံဘၢခၬ ဂၢ့ လဂ့ၤ (နူဝံနူခၬ)
Affording the food, don't laugh
Starving time, don't cry

@ ကဆၢ့အ့ၢရှ် ယဲးလၢ့ အမီ့ , ပှရှးအ့ၢရှ် လဲးဂီ့
If the elephant is old, it step upon its own trunk
If the person get older, he become lustful

~~~~~~~~~ ~~~~~~~~~ ~~~~~~
https://archive.org/details/@west-pwo-karen-language-sharing

Apr2 2022_Pwo Karen Kindergarten and 1st Grade Reader
https://archive.org/details/pwo-karen-kindergarten-grade-reader
https://archive.org/download/pwo-karen-kindergarten-grade-reader

For Pwo Karen Dictionary (before 1990) pdf files
https://archive.org/download/22-feb-2022-a-primer-of-the-pgho-or-sho-karen-language-by-d.-l-brayton

For Pwo Karen Dictionary Lingvo .DSL (UTF-16) files to be used with GoldenDict (Android/Linux)
https://archive.org/details/lingvo-dsl-dictionary-files-for-pwo-karen-dictionaries
~~~~~~~~~